

4665
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

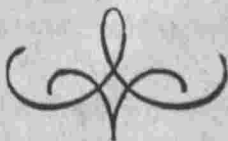
ΕΥΡΗΣΙΔΟΥ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ,

Μεθερμηνευθεῖσα εἰς τὴν καθομιλουμένην
πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

ΥΠΟ

Δ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ καὶ Χ. ΓΡΗΓΟΡΑ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ «ΕΠΤΑΛΟΦΟΥ.»
(Ὁδὸς Περμποπαζάρου, Ἄριθ. 25).

1868.

ΠΡΟΛΟΓΟΜΕΝΑ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ.

Προλογίζουσα ἡ Ἀνδρομάχη ἐκθέσει τὴν ὑπόθεσιν τοῦ δράματος· ὅτι ἀφ' οὗ εἶδε τὸν σύζυγόν της Ἐκτορα φονευθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὸν υἱόν της Ἀστυάνακτα ῥιφθέντα ἀπὸ τῆς κορυφῆς ὑψηλοῦ πύργου ὅτι ἡ Τρωὰς ἠλώθη, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα δούλη, γέρας ληφθεῖσα διὰ τὸν Νεοπτόλεμον· ὅτι ἔπεσεν ἐξ αὐτοῦ υἱόν, τὸν Μολοττόν· ὅτι ὁ Νεοπτόλεμος ἀμελήσας αὐτὴν ἔγημε τὴν θυγατέρα τοῦ Μενέλαου Ἑρμιόνην, καὶ ὅτι αὕτη ζηλοτυπούσα ζητεῖ νὰ τὴν φονεύσῃ συμπράκτορα μεταπεμφασμένη καὶ τὸν πατέρα Μενέλαον· ὅτι δὲ διὰ νὰ σωθῆ κατέφυγεν εἰς τὸ ἀνάκτορον ὅπου εἶχον ἄλλοτε τελεσθῆ οἱ μετὰ τοῦ Πηλέως γάμοι τῆς νηρηίδος Θέτιδος καὶ τὸ ὅποιον διὰ τοῦτο ἐσέβοντο ὁ τε Πηλεὺς καὶ οἱ ἔκγονοί του· τὸν δὲ υἱὸν Μολοττόν ὑπεξέθηκεν εἰς ἄλλους, διότι οὔτε τοῦτον οὔτε τὴν μητέρα δύναται νὰ βοηθήσῃ ὁ πατὴρ ἀποδημῶν εἰς Δελφούς.

Καὶ τοσαῦτα μὲν ἡ Ἀνδρομάχη. Οἱ δὲ περὶ τὸν Μενέλαον καὶ τὸ παιδίον ἀνεύρον καὶ αὐτὴν, διὰ δόλου ἐξέβαλον ἀπὸ τὸ αὐλόν της, ἀλλ' ἐν ᾧ ἔμελλον νὰ σφάξωσι καὶ τοὺς δύο, ἐπιφαίνεται ὁ Πηλεὺς καὶ διὰ τῆς ἐπικαίρου παρουσίας του κωλύει τὸν φόνον. Καὶ ὁ μὲν Μενέλαος ἀπέρχεται εἰς Σπάρτην ἡ δὲ Ἑρμιόνη μετενόησεν εὐλαβηθεῖσα τὸν Νεοπτόλεμον ἐπανελθόντα. Ἐπὶ τούτοις ἔρχεται ὁ Ὀρέστης, ἀπάγει τὴν Ἑρμιόνην πείσας αὐτὴν, τὸν δὲ Νεοπτόλεμον φονεύει. Τότε παρουσιασθεῖσα ἡ Θέτις τὸν μὲν ἐγγονὸν διατάττει νὰ θάψω-

SISMANOGLIO

1881

σιν εἰς Δελφούς· τὴν δὲ Ἀνδρομάχην μετὰ τοῦ Μολοττοῦ νὰ ἀποστείλωσιν εἰς Μολοττοὺς νὰ συνοικήσῃ μὲ τὸν ἀδελφὸν τοῦ πρώτου τῆς ἀνδρός Ἐλενον· εἰς δὲ τὸν Πηλέα ὑπόσχεται, ὡς θεὰ νὰ τὸν μεταποιήσῃ καὶ αὐτὸν εἰς θεὸν κατὰ τὴν ἄδειαν τοῦ Διὸς, καὶ νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Νηρέως, ὅθεν ἀνακύπτων ὀλίγον τι εἰς τὴν ξηρὰν, νὰ βλέπῃ ὀπίσταν θέλῃ τὸν ἀγαπητὸν τῆς υἱὸν Ἀχιλλέα διαιτώμενον ἐν τῇ Λευκῇ νήσῳ, ἐντὸς τοῦ Εὐξείνου πόντου.

Τοιαύτη ἡ τῆς Ἀνδρομάχης ἀφελῆς ὑπόθεσις.

Ὁ Εὐριπίδης, παραλαβὼν παρὰ τοῦ Ὀμήρου τὸ θεϊότερον ἐπεισόδιον τῆς ἐποποιΐας του, τὸ τῆς Ἀνδρομάχης, ἐν τῷ ὀπιίῳ ζωγραφίζει διὰ τῶν εἰκονικωτέρων χρωμάτων τὸ θέλητρον τῆς συζυγικῆς πίστεως, διεσκεύασεν αὐτὸ ἐπὶ τὸ δραματικώτερον καὶ διὰ τῆς θείας φαντασίας του ἐπλαστούργησε τὴν μὴ περιπετειώδη, ἀλλ' ἐμβριθῆ καὶ διδακτικωτάτην τραγωδίαν του. Ὁ ἀναγνὸς τῆς Ἰλιάδος τὸ ἐπεισόδιον καὶ ἐν αὐτῷ τὸν χαρακτῆρα τῆς παρὰ ταῖς ἑλληνίσιν ἐπικρατούσης συζυγικῆς πίστεως μελετήσας, ὁ καταγοητευθεὶς ἐκ τῆς συγκινήσεως μεθ' ἧς ἡ Ἀνδρομάχῃ τὸν φίλον Ἔκτορα ὁμιλεῖ καὶ τὴν σταθερότητα τῆς ἀγάπης ἣν δι' αὐτὸν τρέφει, ὁ καλῶς ἀναγνωρίσας τὰ διαφλέγοντα τὴν εὐγενῆ καρδίαν τῆς εὖ αἰσθημάτων: τὸ τῆς μητρότητος καὶ τὸ τοῦ συζυγικοῦ φίλτρου, αὐτὸς καὶ μόνος ἐκ προτέρων δύναται νὰ κρίνῃ περὶ τῶν καλλονῶν τῆς Ἀνδρομάχης, τῆς ὑπὸ τοῦ μελισταγοῦς Εὐριπίδου ποιηθείσης.

Αἱ γυναῖκες ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι τὴν καρδίαν των εἶχον πεπληρωμένην τοῦ συζυγικοῦ φίλτρου καὶ τόπος κενὸς ἐν αὐτῇ δὲν ὑπῆρχεν. Ἠγάπων, ἀλλ' ἠγάπων διὰ ν' ἀγαπῶσιν, οὐχὶ δι' ἄλλην τινα αἰτίαν. Τὴν ζωὴν των εἶχον προωριμμένην διὰ μόνους τοὺς συζύγους καὶ ὅταν ὁ καρπὸς τοῦ ὑμεγαίου ἐβλεπε τὸ φῶς, ἡ καρδία τότε διεχωρίζετο εἰς τὸ αἰσθημα τῆς μητρότητος, καὶ εἰς τὸ αἰσθημα τοῦ συζυγικοῦ φίλτρου.

Τοιοῦτον χαρακτῆρα καὶ ἐν τῇ Ἀνδρομάχῃ εὐρίσκομεν. Ἐν αὐτῇ ἰδίως βλέπει τις μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος δύο χαρακτῆρας διακριτικούς: τὸν τῆς Ἀνδρομάχης καὶ τὸν τῆς Ἑρμιόνης. Ἐκείνη μὲν τὴν καρδίαν ἔχει εὐγενῆ, πεπληρωμένην τοῦ συζυγικοῦ φίλτρου καὶ ἀποτροπιαζομένην τὴν ὑποκρισίαν καὶ τὴν ἀστάθειαν ἀλλ' ἡ Ἑρμιόνη οὐδὲν εὐγενὲς διασώζει καὶ εἶναι τὸ πρότυπον τῆς παρ' ἡμῖν κυράτσας.

Ἀντιπαραβάλλουσα δὲ τοὺς χαρακτῆρας τούτους ἡ νεωτέρα Ἑλληνὶς διδακτικὰ μαθήματα ἀγνῆς ἠθικῆς θέλει ἀρῶσθῃ.

SISMANOGLIO MEGARO

LIBRARY
SISMANOGLIO
MEGARO

Ἀχιλλέως υἱός, ὅστις ἀφίνει τὸν Πηλέα νὰ βασιλεύῃ ἐπὶ τῆς Φαρσάλου, μὴ θέλων ν' ἀποστερήσῃ τὸν γέροντα, ἐν ὧσιν ζῆ, τοῦ βασιλικοῦ σκήπτρου. Εἰς τὸν οἶκον αὐτὸν, συγκοιμηθεῖσα μετὰ τοῦ κυρίου μου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, ἀρσενικὸν παιδίον ἐγέννησα. Καὶ πρότερον μὲν, ἂν καὶ πάλιν ὑπὸ δεινῶν συμφορῶν περιεστοιχιζόμην, ἤλιπζον ἐν τούτοις, ἐν ὧσιν ζῆ τὸ τέκνον μου, παρηγορίαν εἰς αὐτὸ νὰ εὐρίσκω καὶ τῶν δεινῶν μου ὀλίγην ἀνακούφιον. Ἄλλ' ἀφ' ὅτου ὁ δεσπότης μου, παραγκωνίσας τὴν ἰδικήν μου δουλικὴν κλίνην, ἐνυμφεύθη τὴν Λακεδαιμονίαν Ἑρμιόνην, ὑπὸ οἰκτροτέρων συμφορῶν βασανίζομαι καὶ σκληρότερα ἀπὸ τούδε μὲ καταπίεζει τύχη. Αὐτὴ ἡ ῥαδιοῦργος ἤρχισε τώρα νὰ λέγῃ ὅτι ἐγὼ διὰ μυστικῶν φαρμάκων τὴν ἐμποδίζω ἀπὸ τοῦ νὰ τεκνοποιήσῃ καὶ τὴν κάμνω νὰ μισῆται ὑπὸ τοῦ συζύγου της, διότι θέλω ἀντ' αὐτῆς ἐγὼ ἐν τῷ οἴκῳ νὰ κατοικῶ, διὰ βίας ἐκβαλοῦσα αὐτὴν ἐκ τῆς συζυγικῆς της κλίνης Ἄλλ' ἐγὼ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς δὲν εἰσῆλθον εἰς τὴν κλίνην ταύτην μετὰ προθυμίας καὶ τώρα δὲ εὐχαρίστως τὴν ἐγκατέλειψα. Ὁ Ζεὺς μόνον τῆς ψυχῆς μου τὰ αἰσθήματα γνωρίζει, ὅτι θέλουσα δὲν συνεμερίσθην τὴν κλίνην ταύτην. Ἄλλ' ἀδυνατῶ νὰ πείσω τὴν ἐπιμονὴν της καὶ θέλει ἐπομένως νὰ μὲ φονεύσῃ, ἀφ' οὗ μάλιστα μετὰ τῆς θυγατρὸς του συνεργάζεται καὶ ὁ Μενέλαος· καὶ τώρα μάλιστα ἐν τῷ οἴκῳ εὐρίσκεται, δι' αὐτὸν τούτον τὸν σκοπὸν ἐλθὼν ἐκ τῆς Σπάρτης. Τρέμουσα δ' ἐγὼ τοὺς καταχθονίους σκοπούς των, ἐδῶ εἰς τὸν ναὸν τῆς Θετίδος κατέφυγα, νομίζουσα ὅτι ὁ ἀποφύγω ἐδῶ πλὴν τὸν θάνατον. Διότι τὸ μέρος τοῦτο καὶ ὁ Πηλεὺς λατρεύει καὶ οἱ τοῦ Πηλεὺς ἀπόγονοι σέβονται ὡς ἀνάμνησιν τοῦ μετὰ τῆς Νηρηίδος γάμου του. Τὸ δὲ μονογενὲς παιδίον μου κρυφίως τὸ ἀπέστειλα εἰς ἄλλην οἰκίαν, φοβουμένη μήπως καὶ αὐτὸ ἀποθῆνῃ. Διότι ὁ πατήρ του οὐδ' ἐμὲ ἤδη ὠρελεῖ, οὐδὲ τὸ παιδί του δύναται νὰ σώσῃ, διότι εἰς τῶν Δελφῶν τὸ μαντεῖον ἀνεχώρησεν, ἐνθα τὸν Ἀπόλλωνα μέλλει νὰ ἐξιλεώσῃ ὡς ὑβρίσας αὐτὸν, ὡς ζητῶν

νὰ τιμωρήσῃ τὸν τοῦ πατρὸς του φονέα (1). Τώρα λοιπὸν ἰκτετεύει ν' ἀποπλύνῃ τὸν ῥυπον τῶν προτέρων σφαλμάτων του, νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν θεὸν καὶ εὐμενῆ τοῦ λοιποῦ νὰ καταστήσῃ αὐτόν.

Θεράπαινα. Δέσπαινά μου, ἐγὼ δὲν παύω νὰ σ' ἀποκαλῶ τοιουτοτρόπως, καθὼς καὶ ἐν τῷ οἴκῳ σὲ ὠνόμαζον, ὅτε κατωκοῦμεν ἐν Τροίᾳ καὶ εὖνοις ἤμην καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς τὸν ζῶντα σύζυγόν σου. Καὶ τώρα δὲ νέας ἀγγελίας σοὶ φέρω, φοβουμένη μὲν, μήπως μὲ ἴδῃ κανεὶς ἐκ τῶν κυρίων μου, ἀλλὰ συμπαθοῦσα καὶ οἰκτείρουσα τὰς συμφοράς σου. Σοὶ λέγω λοιπὸν ὅτι ὁ Μενέλαος καὶ ἡ κόρη του τὸν ὄλεθρόν σου ἐξυφραίνουσιν, ὥστε πρέπει νὰ προφυλαχθῆς καλῶς.

Ἀνδρομάχη. Φιλτάτη συνάδελφε, διότι πραγματικῶς συνάδελφος τώρα εἶσαι μὲ τὴν πρῶην βασίλισσάν σου, τώρα ὅμως δυστυχέστραν ὄλων τῶν γυναικῶν, εἰπέ μοι, πρὸς θεοῦ, τί σκέπτονται δι' ἐμέ; Ποίας παγίδας προετοιμάζουσι πάλιν, θέλοντες νὰ φονεύσωσι τὴν παναθλίαν ἐμέ;

Θεράπαινα. Ἐπιθυμοῦσι, δυστυχῆ, νὰ φονεύσωσι τὸ παιδίον τὸ ὁποῖον κρυφίως εἰς ἄλλον οἶκον ἀπέστειλας.

Ἀνδρομάχη. Ἀλλοίμονον· Ἐμαθάν λοιπὸν ποῦ τὸ ἐκρυψα; Καὶ τίς τὸ εἶπεν; Ἄ· κατεστράφη ἡ δυστυχῆς.

Θεράπαινα. Δὲν γνωρίζω τίς σ' ἐπεδῶσε· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἀπὸ τὸ ἴδιον στόμα των τὸ ἤκουσα, ὁ δὲ Μενέλαος ἐφυγε πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον.

Ἀνδρομάχη. Τετέλεσται· ἀπωλέσθην. Ἄχ· τέκνον μου, θὰ σὲ φονεύσωσι δύο πειναλέαι γύπες, αὐτὸς δὲ ὁ λεγόμενος πατήρ σου μένει ἀκόμη εἰς τοὺς Δελφούς.

Θεράπαινα. Νομίζω ὅτι ἂν ἐκεῖνος ἦτο παρὼν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, δὲν θὰ ἦσο δυστυχῆς· τώρα ἀπορραγίσθης πλέον ἀπὸ φίλους.

(1). Φονεὺς τοῦ πατρὸς τοῦ Νεοπολέμου Ἀχιλλέως εἶναι αὐτὸς ὁ Ἀπόλλων.

Ἀνδρομάχη. Καὶ κάμμία τοιαύτη φήμη δὲν ἔφθασεν εἰς τὰ ὦτα τοῦ Πηλέως;

Θεράπαινα. Εἶναι πολὺ γέρον καὶ, ἂν ἦτο παρὼν, ἴσως δὲν θὰ σ' ἐβοήθει μεγάλως.

Ἀνδρ.μάχη. Καὶ ὁμως ὄχι ἀπαξ, ἀλλὰ πολλάκις τὸν προσεκάλεσα.

Θεράπαινα. Νομίζεις λοιπὸν ὅτι ἐφρόντισε περὶ σοῦ κάνεις ἐκ τῶν ἀγγέλων τοὺς ὁποίους εἰς τὸν Πηλέα ἀπέστειλας;

Ἀνδρομάχη. Πού τὸ γνωρίζεις; Ἐπιθυμοῦμαι λοιπὸν ν' ἀναλάβῃς τὴν ἀποστολὴν ταύτην σύ;

Θεράπαινα. Πῶς λοιπὸν θ' ἀπολογηθῶ ὅταν ἡμέρας ὀλοκλήρους λείψω ἐκ τοῦ οἴκου;

Ἀνδρομάχη. Εἶσαι γυνὴ καὶ δύνασαι νὰ εὖρης χιλίας προφάσεις.

Θεράπαινα. Ἄλλ' ἢ Ἑρμιόνη πολὺ προσέχει τὰ τοιαῦτα καὶ φοβοῦμαι μήπως πάθω τίποτε.

Ἀνδρομάχη. Βλέπεις λοιπὸν πῶς καὶ σὺ ἢ ἰδία βαρύνεσαι εἰς τὰς συμφορὰς τῶν φίλων;

Θεράπαινα. Ὅχι, ποτῶς τοιοῦτόν τι μή μοι ὄνειδίζης. Ἄλλὰ θ' ἀπέλθω, διότι, καὶ ἂν πάθω κάνέν κακόν, εἶμαι δούλη καὶ ἡ ζωὴ μου δὲν εἶναι ἀξία τοσαύτης θεραπείας.

Ἀνδρομάχη. Πήγαινε λοιπὸν ἐγὼ δὲ, μὲ τοὺς θρήνους καὶ τοὺς στεναγμοὺς καὶ μὲ τὰ δάκρυά μου θὰ κάμω ν' ἀντηχήσῃ ἡ περιξ ἀτμοσφαῖρα ὡς ἐξ ἐνστίκτου αἱ γυναῖκες τὰς δυστυχίας καὶ τὰ πάθη τῶν πάντοτε εἰς τὸ στόμα τῶν ἔχουσι καὶ περὶ αὐτῶν διηνεκῶς ὁμιλοῦσι. Καὶ ἔπειτα ἐγὼ τόσας συμφορὰς ἔχω διὰ τὰς ὁποίας πιροκλαίω. Κατεστράφη ἡ πατρίς μου, ἀπέθανεν ὁ Ἔκτωρ, σκληρὰ μὲ βασανίζει τύχη καὶ μ' ἀναγκάζει ἀναξίως τὴν δουλείαν νὰ ὑποφέρω. Οὐδένα θνητὸν νὰ μὴ μακαρίσῃς, πρὶν ἢ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἴδῃς καὶ πρὶν παρατηρήσῃς πῶς εἰς τὸν τάφον θέλει καταβῆ. Αὐτὸς ὁ Πάρις ὅστις ἔφερεν εἰς τὸ βραχῶδες Ἴλιον τὴν ὠραίαν Ἑλένην ἵνα τὴν νυμφευθῇ δὲν ἐνυμφεύθη ἀλλὰ μεγάλῃς συμ-

φορὰς ἔγινεν αἷτιος.— Δι' αὐτὴν τὴν συμφορὰν, ὦ Τροία, μὲ πῦρ καὶ δόρυ ἐπολιορκήθη καὶ σὲ κατέστρεψεν ἀστραπηδὸν ὁ χιλιόναυς τῶν Ἑλλήνων Ἄρης. Αὐτὴ δὲ ἡ βλάβη τὸν φιλιτάτον μοι Ἔκτορα ἐφόνευσε καὶ, εἰς τῆς θαλασσίας Θέτιδος τὸν παῖδα παραδώσασα αὐτόν, οἰκτρῶς ἐπὶ τοῦ ἄρματος τὸν περιέστρεψε πέριξ τῶν τειχῶν. Ἐγὼ δ' ἐκ τοῦ βασιλικοῦ μου οἴκου εἰς τῆς θαλάσσης τὴν παραλίαν ἐφέρθη, μὲ τὴν στυγερὰν δουλοσύνην ἐπὶ τοῦ μετώπου μου στιγματισθεῖσα. Ποταμῆδὸν φεῦ! εἰς τὴν γῆν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὰ δάκρυά μου ἔρρεον, ὅπότεν ἀπεχωρίσθην τῆς πατρίδος μου, τῆς οἰκίας, καὶ τοῦ φιλιτάτου μοι συζύγου. Δυστυχῆς ἐγὼ! Πρὸς τί τάχα ἀκόμη νὰ βλέπω τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἀφ' οὗ δούλη τῆς Ἑρμιόνης προωρίσθην νὰ γίνω; ὑπὸ βασάνων τοιούτων πιεζομένη εἰς τὴν θεὰν ταύτην κατέφυγον ἰκέτης καὶ θερμῶς τὸ ἀγαλμὰ τῆς ἀσπαζομένη τήκομαι, καθὼς ἐξάνπλεῖται ἡ πέτρα ἐκείνη ἀπὸ τῆς ὁποίας ὡς πίδαξ ἀναβλύζει τὸ ὕδωρ.

Χορός. ὦ γύναι, ἥτις κατέφυγες εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ τὸ ἔδαφος τῆς Θέτιδος καὶ ἐπὶ τόσον χρόνον κάθησαι ἐδῶ, χωρὶς οὐδὲ στιγμὴν νὰ λείψῃς, ἂν καὶ Φθιάς ἔρχομαι πρὸς σὲ τὴν Ἀσιάτιδα, ἂν πῶς δυνήθῃ νὰ θεραπεύσω τοὺς δυσθεραπεύτους πόνους σου, ἔνεκα τῶν ὁποίων φοβερὰ ἔρις μεταξὺ σοῦ καὶ τῆς Ἑρμιόνης ἀνεφύη, διότι καὶ αἱ δύο ζὰς μετέχετε τῆς συζυγικῆς κλίνης τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως. Συναισθάνσου τὴν θέσιν σου, ἀναγνώρισον τὴν συμφορὰν εἰς τὴν ὁποίαν περιῆλθες. Ἰλιάς κόρη μὲ τὴν δεσποινῆν σου τὴν Λακεδαιμονίαν φιλονεικεῖς; Ἄφησε τώρα τὸν πρὸς θυσίαν αὐτὸν οἶκον τῆς θαλασσίας θεᾶς. Τί σοι ὠφελεῖ διηνεκῶς νὰ τήκεσαι καὶ πάντοτε νὰ κλιθῇς εἰς τὴν ἰσχὺν τῶν δεσποτῶν σου ὑποχωροῦσα; Ἄ! θὰ σὲ καταβάλλῃ, ταλαίπωρε, ἡ ἰσχυροτέρα σου. Πρὸς τί συνιάπτεις ἀγῶνα, ἀφ' οὗ τίποτε δὲν εἶσαι, ἀφ' οὗ τόσον εἶσαι ἀσθενής; Ἄλλ' ἄφησε τὴν λαμπρὰν αὐτὴν ἔδραν τῆς Νηρηίδος θεᾶς, συναισθάνθητι, ἀθλίε, ὅτι δούλη ξένης δεσποίνης εἶσαι, ὅτι πολὺ μακρὰν τῆς γενεθλίου γῆς σου ἀπεχωρίσθης

ὅτι κἀνένα φίλον ἐδῶ δὲν ἔχεις, ὅτι δυστυχῆς, παναθλία εἶσαι νύμφη. ὦ! πολὺ σὲ λυποῦμαι, ὦ Ἰλιάς γύναι, καὶ ἡ πρὸς σὲ συμπάθειά μου ποσῶς δὲν ἐξαντλεῖται. Φοβοῦμαι τοὺς δεσπότας μου καὶ διὰ τοῦτο ἡσυχάζω, ἐν ᾧ ἀπὸ ἐτέρου ἡ καρδιά μου σπαρίσσεται διὰ τὴν οἰκτρὰν σου τύχην καὶ φοβοῦμαι μὴ ἡ κόρη τῆς Ἑλένης μὲ ἴδῃ συμμεριζομένην τὰς λύπας σου.

Ἑρμιόνη. Αὐτὰ τῆς κεφαλῆς μου τὰ κοσμήματα, αὐτοὺς τοὺς χρυσοὺς πέπλους καὶ τὰ λεπτὰ ὑφάσματα ὅσα τὸ σῶμά μου καλύπτουν, δὲν τὰ ἔφερα ἐδῶ ὡς δῶρα λαβοῦσα αὐτὰ ἐκ τῶν οἴκων τοῦ Ἀχιλλέως ἢ τοῦ Πηλέως, ἀλλ' ἐκ τῆς Δακωνίας, τῆς γῆς τῶν Σπαρτιατῶν, τὰ ἔφερα ἐνταῦθα, τὰ ὅποια μοὶ ἐχάρισαν ἐκτὸς ἄλλων πολυτίμων δώρων ὁ πατήρ μου Μενέλαος, ὥστε νὰ μοὶ ἐπιτρέπηται νὰ ἐλευθεροστομῶ. Αὐτὰ λοιπὸν τώρα λέγω εἰς σέ: Δούλη οὕσα καὶ γυνὴ αἰχμάλωτος κατέλαβες αὐτὸν μου τὸν οἶκον, ἔλαβες τὴν ἀδειαν νὰ εἰσχωρήσῃς ἐντὸς αὐτοῦ καὶ τώρα θέλεις νὰ ἐκβάλῃς ἡμᾶς καὶ διὰ διαφόρων μυστικῶν ἐνεργειῶν μὲ κἀννεὺς καὶ μισοῦμαι ἀπὸ τὸν ἄνδρα μου, ἐν ᾧ ἀπὸ ἐτέρου στεῖρα μένει ἡ γαστήρ μου καὶ ἄτεκνος πάντοτε μένω. Εἶναι φοβεραὶ εἰς τὰ τοιαῦτα αἱ Ἰππειρώτιδες· διὰ ταῦτα πάντα θὰ σὲ τιμωρήσω ἐγὼ, καὶ ποσῶς ὁ οἶκος οὗτος τῆς Νηρηίδος, οὐδ' ὁ βωμὸς θὰ σε ὠφελήσῃ καὶ ἀντὶ πάσης θυσίας θ' ἀποθάνῃς. Ἄν δὲ κἀνεὶς ἐκ τῶν θεῶν ἢ τῶν θνητῶν θελήσῃ νὰ σὲ βοηθήσῃ, ὀφείλεις τότε ἀντὶ τῆς πρώτης ἀγερωχίας σου ταπεινὴ καὶ δουλόφρων νὰ γίνῃς, εἰς τὰ γόνατά μου νὰ προσπέσῃς, νὰ σαρόνῃς τὸ δωμάτιόν μου καὶ ἐκ χρυσῶν ἀγγείων τὸ ὄροσερὸν τοῦ Ἀχελῷου ὕδωρ νὰ χύσῃς, καὶ νὰ συναισθανθῇς πρὸ πάντων εἰς ὅποιαν εὐρίσκεισαι γῆν. Ἐδῶ δὲν εἶναι ὁ Ἐκτωρ, οὐδ' ὁ χρυσὸς τοῦ Πριάμου εὐρίσκεται ἐνταῦθα, ἀλλὰ τὸ ἔδαφος πατεῖς τῆς πόλεως Ἑλλάδος. Τόσον δὲ ἀσυλλόγιστος εἶσαι ὥστε ἀποφασίζεις νὰ συγκαμηθῇς μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου τοῦ ὁποίου ὁ πατήρ φονεὺς τοῦ συζύγου σου ἔγινε καὶ νὰ τεκνοποιῇς, ἀθλία, μετ'

αὐτοῦ τοῦ αὐθέντου σου. Τοιαύτη εἶναι ἡ γενεὰ τῶν βαρβάρων. Ὁ πατήρ μετὰ τῆς θυγατρὸς του συγκοιμᾶται, ὁ υἱὸς μετὰ τῆς μητρὸς του, μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς, ἀλληλοσφάζονται οἰκτρῶς καὶ ταῦτα πάντα οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει. Αὐτὰς τὰς σισχρότητας μὴ θέλε καὶ μεταξὺ ἡμῶν νὰ τὰς εἰσαγάγῃς. Εἶναι ἀναίδεια διὰ τὸν ἄνδρα ἐκείνον ὅστις δύο γυναῖκας ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του ἔχει. Ἐκείνος ὅστις θέλει καλῶς τὸν οἶκόν του νὰ κυβερνήσῃ, μίαν καὶ μόνην ὀφείλει νὰ ἔχῃ σύζυγον.

Χορὸς. Φθόνος πάντοτε διεγείρεται μεταξὺ δύο γυναικῶν ὅταν ἀμφότεραι ἓνα καὶ μόνον ἔχωσιν ἄνδρα.

Ἀνδρομάχη. Ἀλλοίμονον! πόσον καταστρεπτικὴ εἶναι ἡ νεότης καὶ μάλιστα ὅταν αὐτὴ ἀπὸ αἰσχροῦ παρασύρηται πόθῃ; Ἐγὼ δὲ πολὺ φοβοῦμαι μήπως ἐπειδὴ εἶμαι δούλη σου δὲν δυνηθῶ νὰ ὁμιλήσω ἂν καὶ μέγα δίκαιον ἔχω, εἴτε, ἂν ὁμιλήσω, πολὺ ἀκριβῶς τιμωρηθῶ διὰ τὴν τόλμην μου ταύτην. Πάντοτε οἱ ἰσχυροὶ πολὺ πικρῶς ὑποφέρουσι ν' ἀκούωσι παρὰ τῶν κατωτέρων ὀρθοτέρους λόγους. Καὶ ὅμως ποτὲ δὲν θέλω ὑπομείνει μόνη τὸν ἑαυτὸν μου νὰ προδώσω. Εἰπέ μοι λοιπὸν, ὦ νεάνις, ἐπὶ τίνος λόγου στηριζομένη ἤτό ποτε δυνατὸν ν' ἀποκρούσω τὸν νόμιμον γάμον; Μήπως ἡ Λακεδαίμων κατωτέρα εἶναι πόλις τῆς Φρυγίας, μήπως τὴν τύχην μου φθονεῖς, μήπως ἡ ἐλευθερία μου σὲ σκανδαλίζει; Ἡ μήπως σεμννομένη ἐπὶ τῷ νέῳ καὶ σφριγῶντι σώματί μου ἢ ἐπὶ τῇ ἰσχύϊ τῆς πατρίδος μου ἢ ἐπὶ τῇ πληθύνει τῶν φίλων ἐπιθυμῶ ἐγὼ ἀντὶ σοῦ τὸν οἶκον νὰ καταλάβω; Μήπως θέλω νὰ τεκνοποιήσω ἀντὶ σοῦ καὶ σειρὰν δούλων εἰς τὸ φῶς νὰ παραγάγω; Ἡ ἂν σὺ τεκνοποιήσῃς, θ' ἀνεχθῇ κἀνεὶς ἐκ τῶν κατοίκων ὅπως οἱ παῖδές μου γίνωσι βασιλεῖς τῆς Φθίας; Μὲ ἀγαπῶσιν οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ ποσῶς δὲν γνωρίζουν ὅτι ἡμῖν τοῦ Ἐκτορος σύζυγος, ὅτι βασίλισσα ἡμῶν τῶν Τρώων. Δέ, σὲ μισεῖ ὁ σύζυγος ἕνεκα ἰδικῶν μου φαρμάκων· ἀλλὰ μᾶλλον σὺ δὲν γνωρίζεις θελκτικὴν τὴν συζυγίαν νὰ καταστήσῃς. Εἶναι τέχνη τὸ νὰ

διατηρῆ τις ἀκμαῖον τὸ φίλτρον. Δὲν τέρπει τοὺς συζύγους τὸ κάλλος, ἀλλ' αἱ ἀρεταί. Σὺ δὲ ὀλίγον ἂν δυσαρσστηθῆς, ἀρχίζεις νὰ ὑπερπαινῆς τὴν Λακωνίαν, νὰ καταφρονῆς τὴν Σκύρον, νὰ θεωρῆς τὸν ἑαυτὸν σου πλουσίαν καὶ τοὺς ἄλλους πτωχοὺς, καὶ τὸν Μενέλαον, τέλος πάντων, μεγαλείτερον τοῦ Ἀχιλλέως νὰ τὸν νομίζης. Διὰ ταῦτα σὲ μισεῖ ὁ σύζυγός σου. Ὁρεῖλει πρὸ πάντων ἡ γυνή, κὰν εἰς δύστροπον σύζυγον δοθῆ, νὰ εὐχαριστῆται πάλιν καὶ ποτὲ εἰς φιλονεικίας νὰ μὴ ἔρχεται. Καὶ ἂν τυχὸν ἐνυμφεύεσο μὲ κίνενα βασιλέα τῆς χιανοσκεπάστου Θράκης, ὅστις ἐν τῇ αὐτῇ κλίνῃ, πολλὰς νὰ λαμβάνῃ γυναικας, θὰ τὰς ἐφόνευες ὄλας; Καὶ ἔπειτα διὰ τὴν τῆς κλίνης τοιαύτην ἀπληστίαν ἐμελλες νὰ κηλιδώσης τὰς γυναῖκας ὄλας; Θὰ ἐτόλμας τοιαύτην αἰσχύρτητα; Ἡ νόσος αὕτη ἂν καὶ εἰς ἡμᾶς εἶναι πολὺ σφοδρότερα παρ' ὅσον εἶναι εἰς τοὺς ἄνδρας, ἐν ταύτοις ἀναχαιτίζεται διὰ τῆς μετριοπαθείας. Ἄ! φίλτατε Ἐκτορ, ποσάνις ἠγάπησα ὅποιαν ἠγάπας καὶ σὺ! Ποσάνις, ὅποτε σ' ἐπέειραζεν ἡ Ἀφροδίτη, καὶ τὸν μαστόν μου αὐτὸν παρεχώρου εἰς νόθα τέκνα, διὰ νὰ μὴ σε πικράνω ποσῶς! Τοιαῦτα δὲ πράττουσα ἐνάρετος εἰς τὸν σύζυγόν μου ἐφαινόμην καὶ τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην του προσείλκυον ἐπ' ἐμοῦ. Σὺ ὅμως ἀπ' ἐναντίας οὔτε κὰν μίαν δρῶ σου ἐωθινῆς σταγόνα ἀρίνεις ὥστε νὰ ἐγγίσῃ τὸν ἄνδρα σου. Τόσον φοβεῖσαι! Γύναι, πρόσσεζον καλῶς νὰ ὑπερβῆς τὴν μητέρα σου ὡς πρὸς τὴν φιλανδρίαν... ἀλλὰ τὰ φρόνιμα τέκνα πρέπει ν' ἀποτροπιάζωνται τὸ κακὸν παραδειγμα τῶν μητέρων των.

Χορός. Ὅσον δύνασαι, δέσποινα, πείσθητι εἰς τὰς ἀγαθὰς ταύτας συμβουλὰς.

Ἐρμιόνη. Πρὸς τί τόσοσ τύπος, τόσοσ λόγων πληθὺς; Νοτὸ μίσεις ὅτι σὺ μὲν φρόνιμος εἶσαι, ἐγὼ δὲ ὄχι;

Ἀνδρομάχη. Διόλου δὲν ὑπερηφανεύομαι δι' ὅσους εἶπα λόγους.

Ἐρμιόνη. ὦ! ποτῶς δὲν ἤθελον νὰ εἶχα τὸν νοῦν σου.

Ἀνδρομάχη. Νέα εἶσαι καὶ εἰς τοὺς λόγους σου δὲ. φυλάττεις αἰδῶ.

Ἐρμιόνη. Καὶ ὅμως σὺ, ὄχι διὰ λόγων, ἀλλὰ δι' ἔργων, ὅσον δύνασαι, μὲ πληγόνεις.

Ἀνδρομάχη. Σιωπῶσα λοιπὸν δὲν δύνασαι νὰ ὑποφέρῃς ὅσους πόνους αὐτὸς ὁ ἔρωσ σὲ προξενεῖ;

Ἐρμιόνη. Μὲ τοῦτο τί θέλεις νὰ εἶπῃς; Μήπως ὁ ἔρωσ τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὰς φροντίδας τῶν γυναικῶν δὲν ἔχει;

Ἀνδρομάχη. Ναι, ἀλλὰ δι' ἐκείνας αἵτινες καλῶς τὸν μεταχειρίζονται· εἰδὲ μὴ, τοιοῦτος ἔρωσ κακὰς ἔχει συνεπειας.

Ἐρμιόνη. Βαρβάρων πόλιν δὲν κατοικοῦμεν καὶ νόμοι βάρβαροι δὲν μᾶς κυβερνῶσιν.

Ἀνδρομάχη. Μήπως ὅσα εἰς τὴν γῆν τῶν βαρβάρων εἶναι αἰσχρά, μήπως ἐνταῦθα εἶναι ἀγαθὰ;

Ἐρμιόνη. Ναι, εἶσαι φρονίμη, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι· καὶ ὅμως πρέπει ν' ἀποθάνῃς.

Ἀντιγόνη. Βλέπεις ὅτι τὸ ἄγαλμα τῆς Θέτιδος πρὸς σὲ τὸ βλέμμα ἔχει ἐστραμμένον;

Ἐρμιόνη. Ἀλλὰ μισεῖ τὴν πατρίδα σου ἕνεκα τοῦ φόνου τοῦ Ἀχιλλέως.

Ἀνδρομάχη. Ἡ μήτηρ σου Ἐλένη τὸν κατέστρεψε καὶ ὄχι ἐγώ.

Ἐρμιόνη. Τόσον λοιπὸν καιρίως σὺ μὲ πληγόνεις;

Ἀνδρομάχη. Ἴδου λοιπὸν σιωπῶ, κλείω τὸ στόμα μου.

Ἐρμιόνη. Ἄλλ' εἰπέ μοι ἐκεῖνο διὰ τὸ ὅποιον μάλιστα ἦλθα ἐδῶ νὰ σὲ ἴδω.

Ἀνδρομάχη. Σοὶ λέγω ὅτι δὲν ἔχεις τόσοσ νοῦν ὅσος πρέπει διὰ σέ.

Ἐρμιόνη. Ὁ ἀφήσης τὸ ἀγνὸν τὸ τέμενος τῆς θαλασσίας θεᾶς;

Ἀνδρομάχη. Ὅταν ἀποθάνω· εἰ δὲ μὴ, ζῶσα ποτὲ δὲν θέλω τὸ ἀρῆσει.

Ἐρμιόνη. Πρόσεζον καλῶς καὶ δὲν θὰ προσμένω τοῦ συζύγου μου τὴν ἔλευσιν.

Ἄνδρομάχη. Ἄλλ' οὐδ' ἐγὼ πρότερον θά παραδοθῶ εἰς σέ.
Ἑρμιόνη. Θά βάλω πῦρ εἰς τὸν τόπον αὐτὸν καὶ διόλου
δὲν θέλω φροντίσει....

Ἄνδρομάχη. Κάμε ὅ,τι θέλεις· οἱ θεοὶ βεβαίως θά εἶναι
ἐν γνώσει τῶν ἔργων σου.

Ἑρμιόνη . . . Διὰ τὰ ἔλεσινα τοῦ σώματός σου τραύματα.

Ἄνδρομάχη. Σφάζε με, αἰμοκύλισον τὸν βωμὸν τῆς θεᾶς·
αὕτη εἶναι ἱκανὴ διὰ νὰ σέ τιμωρήσῃ·

Ἑρμιόνη.— Βάρβαρε γύναι, σκληρῶς ἀνατεθραμμένη, ὑ-
πημέεις ἀκόμη τὸν θάνατον; Καὶ ὅμως ἐγὼ θά σέ κάμω
μόνη σου νὰ σηκωθῆς ἐκ τῆς ἑδρας ταύτης. Τοιαύτην πα-
γίδα ἔχω κατὰ νοῦν. Ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν θά κλύψω τοὺς
λόγους, διότι ἐντὸς ὀλίγου αὐτὸ τὸ ἔργον θά φανερωθῇ· ὅταν
τώρα σὲ περικυκλώσῃ μύλυδος λυωμένος, εὐθύς θ' ἀφήσῃς
τὴν ἑδραν ἐπὶ τῆς ὀπίσθας κατέφυγες πρὶν ἢ ἐπανέλθῃ ὁ υἱὸς
τοῦ Ἀχιλλέως, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχεις πεποιθήσει.

Ἄνδρομάχη.— Ἐλπίζω, βέβαια. Εἶναι περίεργον! διὰ μὲν
τὰ δῶγματα τῶν ἀγρίων ἐρπετῶν οἱ θεοὶ ἐνέπνευσαν εἰς τοὺς
ἀνθρώπους τὴν ἰδέαν φαρμάκων τινῶν· ἀπ' ἐναντίας, δι' ἐκεῖνο
τὸ ὅποιον εἶναι χειρότερον καὶ αὐτοῦ τοῦ πυρός καὶ τῆς ἐγί-
δνης μάλιστα φρικωδέστερον, διὰ τὴν κακὴν δηλ. γυναῖκα
κάνεις ἢ ἐφευρε φάρμακόν τι τοιοῦτο κακὸν διὰ τοὺς ἀι-
δρας εἴμεθα!

Χορός.— Φίβερῶν συμφορῶν αἴτιος ὁ υἱὸς τῆς Μήδης καὶ
τοῦ Διὸς ἐγένετο ὅταν ἦλθεν εἰς τὸ δάσος τῆς Ἰδῆς, φέρων
τρίπυλον ἄρμα καλλιζυγές, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκάθηντο αἱ θεαὶ
ἐξωπλισμέναι διὰ τὴν στυγεράν ἐκείνην ἔριδα τῆς καλλονῆς.
Τὸ ἄρμα ἦλθεν εἰς τοὺς σταθμούς καὶ τὴν ἐπιούχον αὐτῆν
τοῦ μονήρους βοσκού. Φθάσασαι δ' αὐταὶ εἰς τὸ δασῶδες ἐ-
κεῖνο ὅρος ἐπλυναν τὰ ἀγγελόμορφα σώματά των εἰς τὰ κρυ-
σταλλωμένα καὶ δροσερὰ τοῦ ὄρους ρεύματα. Μετέβησαν τότε
τὸν ἀπλοϊκὸν Πριαμίδην νὰ εὕρωσιν, ἐν ᾧ καθ' ὁδὸν ἐπίλονει-
κουν ἀνχμεταξύ των διὰ τὴν καλλονήν. Ἐβίβησεν ὅμως ἡ

Ἄφροδίτη μὲ τὴν πανοῦργόν της γλῶσσαν τὴν τερπνὴν ἐκεί-
νην καὶ θελγισίμυθον, ἀλλὰ καταστρεπτικὴν καὶ ὀλεθρίαν διὰ
τοὺς πλήμονας Τρῶας οἵτινες ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς αἰτίας κατε-
στραμμένα εἶδον τῆς Τροίας τὰ περίφημα τείχη. Εἶθε ὄπι-
σθεν της τὸ κακὸν ἐκεῖνο νὰ ἔρριπτεν (1) ἡ γενήσασα τὸν
Πάριον, πρὶν εἰς τοὺς βράχους τῆς Ἰδῆς κατοικήσῃ αὐτὸν, ὅτε
παρὰ τῆς θεᾶς δάφνη ἢ προφητικὴ Κασσάνδρα μεγαλοφώνως
ἐκήρυττε νὰ τὸν φονεύσουν, διότι ἐμελλεν ὀλέθρος νὰ γίνῃ
τῆς Τροίας. Καὶ τί δὲν ἔκαμεν, εἰς ποῖον ἐκ τῶν δημογερόν-
των δὸν ὑπῆγε, τίνα δὲν παρεκάλεσεν ἵνα φονευθῇ τέλος
πάντων τὸ βρέφος; Ἄν τοῦτο ἐγένετο, ἂν τῆς Κασσάνδρας
αἱ συμβουλαὶ ἐξεπληροῦντο, οὔτε αἱ πλήμονες Ἰλιάες ὑπὸ
τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας τὸν τρυφερόν τράχילόν των ἤϊελον
κλίνει, καὶ σὺ ἰσχύως ἤδη ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ σου οἴκου θ'
ἀνεπαύεσο. Θά ἦτον ἐν τοιαύτῃ περιστάσει καὶ αὕτη ἡ Ἑλ-
λάς ἀπηλευθερωμένη ὑπὸ δεκαετῶν ἀγῶνων τοὺς ὁποίους ὑ-
πέστησαν σφριγῶντες νέοι λογχοφόροι. Ἐρημωμένοι καὶ ὄρφα-
ναι κλίνει δὲν θά ὑπῆρχον τώρα καὶ χιονόμαλλοι γέροντες
δὲν θά ἐθρήνουν τὴν τῶν παίδων των στέρσιν.

Μενέλαος. (2).— Ἔρχομαι φέρων τὸν παῖδά σου τὸν ὁ-
ποῖον εἰς ἄλλην ἐκρυψας οἰκίαν κρυφίως τῆς θυγατρὸς μου.
ὦ! δὲν ἔπρεπέ ποτε νὰ ἐλπίζης ὅτι σὺ μὲν κρυπτομένη ὀ-
πισθεν τοῦ ἀγάλματος τούτου, αὐτὸν δ' εἰς ξένας παραδί-
δουσα χεῖρας ὅτι ἐμελλες νὰ σωθῆς. Ἄ! ὀλιγώτερον φρόνι-
μος ἀπὸ τὸν Μενέλαον εὐρέθης. Καὶ ἂν τὴν ἑδραν ταύτην
δὲν ἀφήσῃς, ἂν εἰς τὴν διαταγὴν μου δὲν πεισθῆς, αὐτὸς
τότε ἀντὶ σοῦ θά σφαγῇ. Συλλογίσου λοιπόν: προτιμᾶς ν' ἀ-
ποθάνῃς ἢ αὐτοῦ τοῦ ἀθώου βρέφους τὸν ὀλεθρον θέλεις διὰ

(1). Οἱ ἀρχαῖοι ἐνόμιζον ὅτι ῥίπτοντες ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς των
τὰ ἀξιόμισθτα καὶ ὀλέθρου παραίτια ἀντικείμενα καὶ ποσῶς αὐτὰ μὴ
παρατηροῦντες ἀπελάσσοντο τῆς λύμης των.

(2). Ὁ Μενέλαος παρίσταται ἐπὶ τῆς σκηνῆς φέρων τὸν υἱὸν τῆς
Ἄνδρομάχης, τὸν νέον Μολοττον!

τάς ιδδικάς σου ἀμαρτίας, τάς ὁποίας κατεργάζεσαι ἀπέναντι ἐμοῦ καί τῆς θυγατρὸς σου;

Ἀνδρομάχη. — ὦ φήμη, φήμη, πόσων μηδαμινῶν ἀνθρώπων τὴν ζωὴν ἐδόξασας; Μακαρίζω ἐκείνους τῶν ὁποίων ἡ δόξα εἶναι ἀληθινή, ἀλλ' ἐκείνους τῶν ὁποίων ἡ φήμη εἶναι ψευδὴς καὶ ἐπίπλαστος διόλου δὲν ἐκτιμῶ, διότι αὐτοὶ εἰς μόνην τὴν τύχην ὀφείλουσι τὸν τίτλον: σοφός. Σὺ δὲ τοιοῦτος ὢν, τοιοῦτον φαῦλον ἔχων χαρακτῆρα ὑπῆρξες εἰς ἐκ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν λογάδων τῆς Ἑλλάδος καὶ παρὰ τοῦ Πριάμου ἀφῆρεςας τὴν Τροίαν, οὐ ὅστις εἰς τοὺς παιδαριώδεις τῆς θυγατρὸς σου λόγους φρόνησιν εὐρίσκεις καὶ μετὰ γυναικὸς δούλης καὶ δυστηχοῦς ἐπιθυμεῖς νὰ ἔλθῃς εἰς ἀγῶνα; Ὅχι δὲν ἦσο ἄξιος διὰ νὰ καταβάλλῃς τὴν Τροίαν καὶ ἡ Τροία κάθε ἄλλον ἐχθρὸν ἐζήτει παρὰ σέ. Ἐξῶθεν μὲν κατ' ἐπιφάνειαν φαίνονται μεθ' ὅλης τῆς λαμπρότητος καὶ μετὰ προσποιητῆς φρονήσεως, ἐν ᾧ ἔσθθεν εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς χυδαιότερους ἀνθρώπους, ἐκτὸς βεβαίως τοῦ πλοῦτου τοῦ ὁποίου ἡ ἰσχὺς εἶναι μεγάλη. Μενέλαε, ἄς τελειώσωμεν τῶρα τὰς ὑποθέσεις μας: ὑπόθεσε ὅτι ἀπέθανε ὑπὸ τῆς θυγατρὸς σου, ὅτι κατόρθωσε τέλος πάντων νὰ με καταστρέψῃ. Εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποφύγῃ τῆς μαιφόνου τοῦ μίαισμα, καθὼς καὶ σὺ μεταξὺ τῶν πολλῶν θὰ κηλιδοῦσαι ὑπὸ τοῦ φόβου τούτου: διότι θὰ σ' ἀναγκάσῃ τὸ καθῆκον τοῦ νὰ συνεργασθῇς μετ' αὐτῆς καὶ ὡς συνένοχος θὰ θεωρηθῇς. Ἄν δ' ἐγὼ μὲν ἀποθάνω καὶ ἀποφύγω τὴν μανίαν σας, φονεύσητε δ' ἀφ' ἑτέρου τὸν παιδά μου, πῶς τότε ὁ πατήρ θ' ἀνεχθῇ τὸν φόβον τοῦ τέκνου του, πῶς ἐκδικήσῃ τὰς τήθη του δὲν θὰ διαρλέγῃ; Ὅχι, αὐτόν ἡ Τροία δὲν ἀπεκάλεσεν ἀνάνδρον. Γυπῆγενόπουτον προσεκάλεσεν ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος του. Διὰ τῶν ἔργων του αὐτὸς ἄξιός ἀπόγονος τοῦ Πηλέως καὶ τοῦ πατρὸς του Ἀχιλλέως θ' ἀποδειχθῇ. Θὰ διώξῃ τότε ἐκ τῆς οἰκίας του τὴν θυγατέρα σου. Σὺ δὲ τί θὰ εἴπῃς ὅταν θελήσῃς νὰ τὴν νυμφεύσῃς μετ' ἄλλου; Ὅτι τυχοῦσα κακοῦ συζύγου ἐστερήθη τῆς αἰδοῦς αὐτῆς; Ἀλλὰ θὰ εἶπαι ψευδὸς. Τίς δὲ πά-

λιν θ' ἀποφασίση ὡς σύζυγόν του νὰ τὴν λάβῃ; Ἡ θὰ τὴν ἔχῃς ἐν τῷ οἴκῳ σου ἀνάνδρος χήρα νὰ γηράσῃ; Ἄθλιε, δὲν προβλέπεις τὰ ἀναριθμητὰ αὐτὰ κακὰ; Πόσας ἄρ' ἄγε ἀντιζήλους ὡς ἐμὲ θὰ ἐπροτίμας ἀντὶ τῆς τύχης τοῦ μέλλοντος, ἀντὶ τῶν παθημάτων τὰ ὁποῖα δι' αὐτὴν προβλέπω; Διὰ μικρόν τι κακὸν δὲν πρέπει νὰ προετοιμαζῆς μεγάλας συμφορὰς. Ἄν ἡμεῖς αἱ γυναῖκες εἴμεθα τι κακόν, δὲν πρέπει οἱ ἄνδρες ὅμοιοι νὰ γίνωσι τῶν γυναικῶν. Ἄν ἐγὼ διὰ φαρμάκων στεῖραν κατέστησα τῆς θυγατρὸς σου τὴν γαστέρα, καθὼς αὐτὴ διῆσχυρίζεται, εὐχαρίστως ἀφίνω τοῦτον τὸν βωμὸν καὶ παραδίδομαι εἰς τοῦ γαμβροῦ σου τὴν δίκην, τὸν ὁποῖον, ἂν ἡ κατηγορία αὐτῆ εἶναι ἀληθινή, ἐπίσης βλάπτω διότι τὸν ἀποστερῶ ἀπογόνων. Τοιαῦτα μὲν εἶναι αἱ θελήσεις μου: ἀλλ' εἰς τὴν ιδδικὴν σου φύσιν δι' ἐν πρᾶγμα φρικῶ. Διὰ μίαν ἔριν τῆς γυναικὸς σου ἀπώλεσας ὀλόκληρον πόλιν, τὴν ταλαίπωρον Τροίαν.

Χορός. — Μὲ πολλὴν τόλμην ὠμίλησας, ὦ γύναι, πρὸς τοὺς ἄνδρας, καὶ ἡ φρόνησίς σου ἐξῆλθε τῶν ὀρίων τῆς μετριοπαθείας.

Μενέλαος. — Αὐτὸ κἀμυῖαν δὲν ἔχει ἄξιαν καὶ ἀνάξιον καὶ τῆς ιδδικῆς μου ἐξουσίας καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς Ἑλλάδος εἶναι. Μάθε πρὸς τοῦτοις ὅτι τὸ νὰ ἐπιτύγῃ τις ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐγκαρδίως ἐπιθυμεῖ, τοῦτο δι' ἕκαστον εἶναι πολὺ μεγαλείτερον παρὰ νὰ κυριεύσῃ κἀνεὶς τὴν Τροίαν. Ἐγὼ δὲ ἦλθα νὰ βοηθήσω τὴν θυγατέρα μου, κινδυνεύουσαν νὰ στερηθῇ τῆς κλίνης της, διότι τὴν στέρησιν ταύτην πολὺ φοβερὰν τὴν θεωρῶ. Ὅλα τὰ ἄλλα ὅσα ὑποφέρει μία γυνὴ εἶναι μηδαμινὰ: ἀλλ' ὅταν στερηθῇ τοῦ συζύγου της, αὐτὴν τότε τὴν ζωὴν της χάνει. Ἐκεῖνος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διοικῇ τοὺς δούλους μου, καθὼς καὶ ἡ κόρη μου διοικεῖ τοὺς ιδδικούς του καὶ ἐμὲ ἀκόμη. Μεταξὺ τῶν εἰλικρινῶν φίλων οὐδὲν χωριστὸν ὑπάρχει, ἀλλὰ τὰ πάντα εἶναι κοινὰ εἰς αὐτούς. Ἐν ᾧ δὲ αὐτὸς ἀπρυσιάζει, ἂν ἐγὼ δὲν δικηκῶ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σωφρόνως,

αὐτὸ τότε ἐκ μέρους μου θὰ ἦτον ἀνανδρία, ὄχι πλέον φρόνησις. Ἄλλ' ἐγέρθητι τώρα ἐκ τῶν ἀνακτόρων αὐτῶν τῆς θεᾶς. Διότι, ἂν σὺ ἀποθάνῃς, ὁ παῖς οὗτος ἀποφεύγει τὴν σκληρὰν τοῦ θανάτου μοῖραν, ἂν ὅμως σὺ δὲν θελήσῃς νὰ ἀποθάνῃς, τότε αὐτὸν ἀντὶ σοῦ θὰ φονεύσω. Εἰς λοιπὸν ἐκ τῶν δύο θὰ σωθῇ.

Ἄνδραμάχη. — Ἀλλοίμονον! Ὅποιαν πικρὰν μοι ἐπιφορτίζουσι κλήρωσιν, ὁποῖαν ἐκλογὴν μὲ ἀναγκάζουσι νὰ κάμω; Καὶ ἐκλέγουσα εἶμι δυστυχὴς καὶ μὴ ἐκλέγουσα εἶμι καταστραμμένη. Ὡς σὺ ὅστις τόσον μεγάλα πράγματα ἀποφασίζεις νὰ κάμῃς διὰ μικρὰν τινα αἰτίαν, πείσθητι τέλος πάντων, τοὺς λόγους μου ἀκουσον: Πρὸς τί θὰ μὲ φονεύσῃς; Διὰ ποῖαν αἰτίαν; Ποῖαν πόλιν ἐπρόδωσα; Τίνα ἐκ τῶν υἱῶν σου ἐφόνευσα ἐγώ; Ποῖον κατέκαυσα οἶκον; Διὰ βίας εἰσῆλθον εἰς τοῦ δεσπότη μου τὴν κλίνην. Καὶ ἔπειτα ἐμὲ, ὄχι ἐκεῖνον, τὸν αἴτιον τούτων, φονεύεις. Ἀφίνων κατὰ μέρος τὸν αἴτιον, τὴν συνέπειαν, ὡς ἀσθενεστέραν τοῦ αἰτίου, ὑπ' ὄψιν λαμβάνεις. Συμφερὰ εἰς ἐμέ! Ὅποια δεινὰ ἀνυπόφορα πάσχω, ὁποῖας δυστυχίας φοικώδεις; Ἄχ! πατρίς μου! πόσον εἶμι δυστυχὴς; Διὰ τί λοιπὸν ἐγέννησα καὶ συμφορὰν ἐπὶ συμφορᾷ προσέθηκα καὶ διπλᾶ τώρα πάσχω δεινὰ; Ἄλλὰ πρὸς τί τώρα δι' αὐτὰ θρηῶ, κατὰ μέρος ἐγκαταλιμπάνουσα τὰ πρὸ ποδῶν κακὰ καὶ διόλου δι' αὐτὰ μὴ φροντίζουσα; Ὅποσας δὲν εἶδον συμφορᾷς; Εἶδα τὸν Ἐκτορα σφραζόμενον, εἰς τὴν αἰγμὴν τῶν τροχῶν αἱματοκυλιόμενον, τὸ Ἴλιον πολιορκούμενον, οἰκτρῶς καταστρεφόμενον, δούλη ἔγινα ἐγὼ καὶ ἐκ τῆς κόμης πιασθεῖσα εἰς τὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων ἐφέρθη. Εἰς φθίνην δὲ ἀφίχθαισα, νιμφρεύομαι μ' αὐτὸν τοῦ Ἐκτορος τὸν φονέα. Ὅποιον θέληγχετον ἔχει πλέον ἢ ζωὴ δι' ἐμέ; Τί μοι χρειάζεται πλέον τὸ φῶς; Διὰ τὸ παρὸν, ἢ διὰ τὸ παρελθόν; ἢ διὰ πῦκα ἄλλαν τύχην; Ἐν παιδίον μοι ἐναπελειφθῆ: αὐτὸ ἦτον ὁ ὀρθκλμὸς τῆς ζωῆς μου. Τὸ παιδίον αὐτὸ τώρα φεῦ! μέλλουσι νὰ τὸ φονεύσωσι, διὰ μίαν ἀπλήν

ἰδιοτροπίαν, διότι οὕτω πως τὸ θέλουσι. Ἐν αὐτῷ αἱ ἐλπίδες μου ὅλαι περιστρέφονται, ἂν ὅμως σωθῇ. Εἰς ἐμέ δὲ ὄνειδος θὰ ἦτον, ἐγκλημα βαρὺ θὰ κατηργαζόμεν, ἂν δι' αὐτὸ δὲν ἀποθάνω. Ἴδου ἀφίνω τὸν βωμὸν, ὑποχείριος, ἰδοὺ, παραδίδομαι. Σπράξατέ με λοιπὸν, φονεύσατέ με, δέσατέ με, κόψατε τὸν τράχηλόν μου. Ἄ! τέκνον, τέκνον, ἰδοὺ ἐγὼ ἡ μήτηρ σου, ὅπως μὴ σὺ ἀποθάνῃς, εἰς τὸν Ἄδην, εἰς τὸν Ἄδην ἀπέρχομαι. Ἄν δὲ τοῦ θανάτου τὰς μαύρας πτέρυγας φύγῃς, ἐνθυμήσου τότε τὴν δυστυχῆ μητέρα σου, ἐνθυμήσου τέκνον μου ὅποσα ὑπέφερα πρὶν ἀποθάνῃ. Νὰ φιλήσῃς τότε τὸν πατέρα σου, δάκρυα νὰ χύνης πικρὰ, μὲ τὰς τρυφεράς σου χεῖρας νὰ τὸν ἐναγκαλιζῆσαι καὶ νὰ τῷ λέγῃς λεπτομερῶς τὰς συμφορὰς μου, Νὰ διὰ τοῦ; ἀνθρώπους ὅλους εἶναι ψυχὴ τῶν τᾶ τέκνα. Ἄλλ' ὅστις διότι δὲν ἐδοκίμασε τὸ θέληγχετον τοῦτο μὲ περιπαίζει, αὐτὸς ἴσως μὲν ὀλιγωτέρας τῶν ἰδικῶν μου ὑπέστη λύπας, ἀλλ' ἡ εὐτυχία του δὲν εἶναι παρά σειρά δυστυχιῶν.

Χορός. — Ἄ! πόλιν τὴν ἐλυπήθην. Αἱ δυστυχίαι τῶν ἀνθρώπων, καὶ ξένοι ἂν εἶαι, ἐπισύρουσι πάλιν τὴν συμπαθειαν ὅλων. Σὺ δὲ, Μενέλαε, κατόρθωσον νὰ συμβιάσῃς τὴν φιλονεικίαν αὐτῆς καὶ τῆς κόρης σου ὥστε ν' ἀπαλλαχθῶμεν ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας αὐτοὺς.

Μενέλαος. — Λάβετε αὐτήν, ὑπνρέται, καὶ δέσατέ την ὀπισθαγκωνα διότι δὲν θὰ εὐχαριστήθῃ εἰς ὅτι θὰ ἴδῃ. Ὅπως ἀγνὸν ἀφίχῃς τὸν βωμὸν τῆς θεᾶς, ἔλαβα εἰς τὰς χεῖράς μου τώρα δια νὰ σὲ σφραξῶ. Καὶ ὅτι μὲν ἀφραξῶ σέ, ἰδοὺ τὸ ἔμαθες τώρα, τοῦ δὲ παιδὸς σου ἡ τύχη εἰς τὰς χεῖρας τῆς θυγατρὸς μου εὐρίσκειται. Αὐτὴ πλέον θὰ ἐκλέξῃ ἂν θὰ τὸν φονεύσῃ ἢ ὄχι. Ἄλλὰ εἰσελθε τώρα εἰς τὸν οἶκον ὅπως τοῦ λοιποῦ δούλη εὔσα οὐδέποτε τοὺς ἐλευθέρους ὑβρίζῃς.

Ἄνδραμάχη. — Ἄ! θεοὶ! ἡπατήθην αἰσχροῦς.

Μενέλαος. — Εἰς ὅλους εἰπέ τὴν ἀπάτην μας εἰς κανένα δὲν θὰ τὴν ἀρνηθῶμεν.

Ἄνδρομάχη. — Δίκαια λοιπὸν εἶναι αὐτὰ διὰ σᾶς τοὺς παρὰ τὸν Εὐρώταν κατοικοῦντας;

Μενέλαος. — Ἄλλὰ καὶ ἐν Τροίᾳ ἐπίσης οἱ παθόντες ἐκδίκησιν ζητοῦσιν.

Ἄνδρομάχη. — Οἱ θεοὶ λοιπὸν δὲν εἶναι θεοὶ καὶ δὲν πιπεύεις πλέον εἰς τὴν δικαιοσύνην αὐτῶν, τῆς ὁποίας συνέπεια ἡ τιμωρία εἶναι;

Μενέλαος. Ὅ,τι μᾶς ἔλθῃ, μεθ' ὑπομονῆς θὰ τὸ ὑποφέρω· μεν' σέ ὅμως χωρὶς δισταγμοῦ θὰ φονεύσω.

Ἄνδρομάχη. Θὰ φονεύῃς ἐπίσης καὶ τὸν νεοσσὸν αὐτῶν, ἐκ τῶν πετερόγων τῆς μητρός σου ἀποχωρίσας αὐτόν;

Μενέλαος. Ὅχι· περὶ αὐτοῦ ἡ θυγάτηρ μου θ' ἀποφασίστῃ.

Ἄνδρομάχη. Ἀλλοίμονον! οὔτε καὶ θὰ σέ θρηνήσω λοιπὸν, τέκνον μου;

Μενέλαος. — Ἄ! μὴ νομίζῃς ὅτι χρυσοῦν μέλλον τὸν περιμένει;

Ἄνδρομάχη. — Ὡ κάτοικοι τῆς Σπάρτης, μισητότεροι ὅλων τῶν ἀνθρώπων, δόλιοι, ψεῦσται, μηχανορράφοι, οὐδὲν ὑγιές εἰς τὰς σκέψεις σας ἔχοντες, ἀδίκως ἐν τῇ Ἑλλάδι εὐτυχεῖτε. Ὅποια λύπη, ὁποῖον ἔγκλημα δὲν ἐπράξατε; Πόσους δὲν ἐφονεύσατε; Δὲν εἴσθε αἰσχροκερδεῖς; Δὲν εἴσθε δόλιοι; Ἐν ᾧ ἄλλα εἰς τὴν γλῶσσαν λέγετε, ἄλλα ἐν τῷ νοῦ σας δὲν φρονεῖτε καὶ ἄλλα δὲν κἀμνυτε; Ἄ! εἴθε κακῶς νὰ ἐξολοθρευθῆτε. Εἰς ἐμὲ δὲ ὁ θάνατος δὲν εἶναι τόσον βαρὺς καθὼς νομίζετε. Πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐγὼ κατεστράφην, ἀπὸ τῆς ἡμέρας διὰ ἀφ' ἧς κατεκᾶν ἡ περιδοξὸς Τροία καὶ ἐφονεύθη ὁ κλεινὸς σύζυγός μου, τοῦ ὁποίου τὸ δόρυ πολλάκις ἀντὶ γενναίου τῆς ζῆρας πολεμιστοῦ ἀνδρὸν σέ κατέστησε ναύτην (1). Τώρα ὅμως ἀνδρίαν δεικνύεις εἰς μίαν ἀσθενῆ γυναῖκα καὶ

(1). Ἡ φράσις αὕτη σημαίνει ὅτι ὁ Ἐκτωρ πολλάκις διώκων τὸν Μενέλαον τὸν ἠνάγκαζεν ἵνα καταφύγῃ εἰς τὰ πλοῖα.

ζητεῖς νὰ με φονεύῃς. Φόνευσέ με λοιπὸν. Οὐδέποτε ἡ γλῶσσά μου θὰ ἐξευτελισθῇ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ θωπεύσῃ σέ καὶ τὴν θυγατέρα σου. Ἴσως εἶσαι μέγας ἐν Σπάρτῃ· ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἐγὼ ἐν Τροίᾳ ἤμην ἰσχυρά. Ἄλλὰ τώρα δυστυχῶ καὶ ὅμως μὴ καυχᾶσαι· ἡ αὐτὴ τύχη ἴσως ἐπισκίψῃ καὶ ἐπὶ σοῦ.

Χορός. — Ποτὲ δὲν ἐπαινῶ ἐκεῖνον ὅστις δύο γυναῖκας λαμβάνει καὶ τέκνα ἔχει ἐκ πολλῶν γυναικῶν, διότι γίνεται αἰτία ἐρίδων καὶ δυσσεσκείας παρὰ τῇ οἰκογενεῖᾳ αὐτοῦ. Ὡ! εἴθε ὁ ἰδικός μου σύζυγος εἰς μίαν καὶ μόνην γυναῖκα νὰ στερῆ, νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς μόνην τὴν ἰδικὴν μου κλίνην, τῆς ὁποίας οὐδεὶς ἕτερος ἀνὴρ θὰ μεθέξῃ. Οὐδ' εἰς τὰς πόλεις ἐξουσαίαι δύο εἶναι δυνατόν ἰσχυρότεραι τῆς μιᾶς νὰ γίνωσι, διότι βάρος ἐπὶ βάρους προσθέτουσι καὶ πολιτῶν ἐπαναστάσεις γεννῶσι. Καὶ μεταξύ δὲ τῶν ποιητῶν, ὅταν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἔργου δύο ἐργάζονται, φιλονεικίαν δυσμενῆ αἰ. Μοῦσαι γεννῶσιν. Ὅταν δὲ ἀνεμοὶ σφοδροὶ ὠθῶσι τὰ πλοῖα, ἡ γνώμη δύο πηδαλιούχων καὶ ἡ σοφία πολλῶν ἄλλων ἐμπειρῶν ναυτικῶν εἶναι ἀσθενεστέρα τῆς τοῦ ἐνὸς ἀπειρίας, ἀρκεῖ μόνον ὁ εἰς οὗτος νὰ εἶναι κύριος τῆς θελήσεώς του. Καὶ ἐν τοῖς οἴκοις καὶ εἰς τὰς πόλεις ἡ δύναμις τοῦ ἐνὸς ἰσχύει πάντοτε, ὅποταν μάλιστα θέλωσι νὰ ἐπωφεληθῶσι παρ' αὐτῆς. Μαρτυρία τῶν λόγων μου εἶναι αὕτη ἡ ἐκ Λακεδαιμόνος θυγάτηρ τοῦ στρατηγοῦ Μενελάου, διότι αὕτη διὰ τοῦ πυρός εἰς ξένην εἰσεχώρησε κλίνην καὶ τώρα μάλιστα φονεύει τὴν ταλαίπωρον Ἥλιάδα κόρην μετὰ τοῦ τέκνου τῆς διὰ στυγεράν φιλονεικίαν, συναφθεῖσαν μετὰ τῆς καὶ ἐκεῖνης. Ὁ φόνος εἶναι ἀσεβής, παράνομος, ἄχαρις. Ὡ! θὰ ἔλθῃ ἡμέρα μία, ᾧ Ἑρμιόνη, ὅτε πικρῶς θὰ μετανοήσῃς. Καὶ ὅμως βλέπω πρὸ τοῦ οἰκουερχόμενον τὸ στενωῶς συγκεκολλημένον αὐτὸ ζεῦγος, τὴν καταδίκην τοῦ θανάτου ἐπὶ τοῦ μετώπου του φέρον. Δύστηνε γύναι, δύστηνον τέκνον, διὰ τὸν γάμον τῆς μητρός σου εἰς τὸν Ἄδην μεταβαῖνον, οὐδεμίαν ἔχον ἁμαρτίαν, οὐδόλωσ μετέχον εἰς τὴν ἐρίδα τῶν βασιλέων.

Ἄνδρομάχη. — Ἴδου ἐγώ, μ' αἵματηρούς βρόχους δεμένας ἔχουσα τὰς χειράς μου, φεύγω, φεύγω ἐκ ταύτης τῆς γῆς.

Μολοσσός. — Ἄ! μῆτερ, μῆτερ, ὑπὸ τὰς πτέρυγάς σου κ' ἐγὼ ἐπίσης εἰς τὸν Ἄδην καταβαίνω.

Ἄνδρομάχη. — Ἴδου θῦμα ἀξιολύπητον τῶν ἐχθρῶν, ᾧ βασιλεῖς τῆς Φθίας.

Μολοσσός. — ὦ πάτερ, πάτερ, ἔλθε νὰ βοηθήσης τοὺς φίλους σου.

Ἄνδρομάχη. — Ἄ! τέκνον ἀγαπητόν, εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρός σου νεκρὸς θὰ κεῖσαι, τοὺς ἄλλους νεκροὺς θὰ ὑπάγης νὰ εὕρης.

Μολοσσός. — Ἄ! ἀλλοίμονον! τί θὰ πάθω; Μῆτέρ μου, τί θὰ σὲ κάμουν λοιπόν;

Μενέλαος. — Πορεύεσθε, πορεύεσθε εἰς τὸν Ἄδην, σεῖς οἵτινες ἐκ γῆς ἐχθρικῆς ἤλθετε εἰς τὴν Φθίαν. Καὶ οἱ δύο σας διὰ δύο αἰτίας ἀποθνήσκετε. Σὲ μὲν φονεύει ἡ ἰδική μου ἀπόφασις, αὐτὸν δὲ ἡ κόρη μου εἰς θάνατον καταδικάζει. Εἶναι μεγάλη ἀνοησία ζῶντας ν' ἀφίνη τις τοὺς ἐχθρούς του, ἐν ᾧ δύναται νὰ τοὺς φονεύσῃ καὶ νὰ καταστρέψῃ τοιοῦτοτρόπως τοὺς φόβους τῆς οἰκογενείας του.

Ἄνδρομάχη. — Ἀχ! σύζυγέ μου, ἄ! εἶθε νὰ εἶχα, υἱὸ τοῦ Πριάμου, τὸ δόρυ καὶ τὴν χειρὰ σου σύμμαχον.

Μολοσσός. — Τί δυστυχία δι' ἐμέ; Μὲ ποῖον μέσον εἶναι δυνατὸν ν' ἀπομακρύνω ἀφ' ἐαυτοῦ μου τὸν θάνατον;

Ἄνδρομάχη. — Πρόσπεσον, τέκνον, εἰς τοῦ δεσπότου σου τὰ γόνατα, θερμῶς ἰκέτευσέ τον.

Μολοσσός. — Ἄ! φίλε, φίλε, μὴ με φονεύσης.

Ἄνδρομάχη. — Δάκρυα θερμὰ ἐπὶ τῶν παρεῖων μου κυλῶνται καὶ στάζουν ὅλον ἐν οἱ ὀφθαλμοί μου, καθὼς στάζει πηγὴ τις ἐκ μέσου τοῦ βράχου, διόλου μὴ βλέπουσα τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Μολοσσός. — Ἄλλοίμονον! πῶς ὄλα ταῦτα τὰ κακὰ θὰ ὑποφέρω.

Πενέλαος. — Τί με ἰκετεύεις, ὡς ἐπὶ βράχου τινος ὑπὸ τῶν θαλασσιῶν κυμάτων προσβαλλομένου; Περὶ τῶν φίλων ἐγὼ φροντίζω, αὐτοὺς νὰ ὠφελήσω θέλω· ἀλλ' οὐδεμίαν τρέφω διὰ σὲ ἀγάπην, ἐπεὶ ἐγὼ τὸ περισσότερον μέρος τῆς ζωῆς μου ἐδαπάνησα μόνον καὶ μόνον ὅπως κυριεύσω τὴν Τροίαν καὶ δούλην τὴν μητέρα σου λάβω· μ' αὐτὴν δὲ τώρα μαζὺ θὰ καταβῆς καὶ σὺ εἰς τὸν Ἄδην.

Χορός. — Ἄλλὰ βλέπω τὸν γέροντα Πηλέα, μετὰ σπουδῆς ἐρχόμενον ἐνταῦθα.

Πηλεὺς. — Σᾶς ἐρωτῶ, ᾧ γυναῖκες, καὶ σὲ ὅστις ἐν τῇ σφαγῇ προεδρεύεις, πρὸς τί ταῦτα καὶ πῶς; Διὰ ποῖαν αἰτίαν τόση ταραχὴ ἐν τῷ οἴκῳ ὑπάρχει; Πρὸς τί χωρὶς δίκης μηχανάσθε τοιαῦτα; Κρατήσου, Μενέλαε· μὴ σπεύδῃς χωρὶς τὰ θύματα νὰ δικάσῃς. Ὅσον οὐπὼ ταχύτερον ἄς σπεύσωμεν διότι βραδύτης ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ δὲν ἀπαιτεῖται. Ἄν εἰς ἄλλην περίστασιν ἀνάγκην εἶχον ἀνδρίας καὶ σφρίγγους νεανικοῦ, τώρα πρὸ πάντων ἔχω ἀνάγκην τοῦ τοιοῦτου. Καὶ πρῶτον μὲν εἰς αὐτὴν ὀλίγον ἀνεμον παρηγορίας ἄς πνεύσωμεν, καθὼς τοιοῦτος εἰς τὰ ἰστία πνέει. Εἶπέ μοι, διὰ ποῖαν αἰτίαν μὲ βρόχους τὰς χειράς σου ἔδεσαν καὶ ὡς αἰχμηλῶτον σὲ καὶ τὸ παιδίον σου πηγαίνουν; ὡς ἀρνίον μέλλουν νὰ σὲ φονεύσουν, διότι ἀπουσάζω ἐγὼ καὶ ὁ κύριός σου.

Ἄνδρομάχη. — Αὐτοί, ᾧ γέρον, καθὼς βλέπεις, ἔλαβον ἐμὲ καὶ τὸ παιδίον μου διὰ νὰ μᾶς φονεύσουν. Ἄλλὰ τί λέγω; Ὅχι ἄπαξ, ἀλλὰ πολλάκις ἐγὼ διὰ μυρίων ἀγγέλων σὲ προσεκάλεσα νὰ ἔλθῃς ἐνταῦθα. Ἄλλὰ θὰ ἤκουσας βεβαίως τὴν φιλονεικίαν τῆς κόρης του ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐγὼ ἀποθνήσκω. Καὶ τώρα μὲ ἀποσπῶσιν ἐκ τοῦ βωμοῦ τῆς Θετίδος, ἣτις ἐγέννησε τὸν εὐγενῆ υἱόν σου, καὶ τὴν ὁποίαν σὺ θαυμασιῶς λατρεύεις. Οὔτε τὴν δικαιοσύνην ὑπ' ὄψιν λαβόντες, οὔτε περιμείναντες τὴν ἔλευσιν τῶν ἐκ τοῦ οἴκου ἀπόντων, ἀλλ' ἐπωφεληθέντες ἐκ τῆς παντελοῦς ἐρημώσεώς μου θέλουσι τώρα νὰ σφάζωσι καὶ ἐμὲ τὴν ταλαίπωρον, καθὼς καὶ τὸ

ἀθῶν τέκνον μου. Ἄλλ' ὦ γέρον, σέ ἰκετεύω, ἰδοὺ πίπτω εἰς τὰ γόνατά σου. Ἄ! δέν μοι ἐπιτρέπεται νά ἐγγίσω μέ τήν χειρά μου τήν φιλότατην γενειάδα σου· σῶσέ με λοιπόν, δι' ἀγάπην τῶν θεῶν· ἂν σὺ δέν με συντρέξεις, θ' ἀποθάνω, γέρον, καὶ ὁ θάνατός μου αἰσχρὸς μέν θά εἶναι διὰ σᾶς, δυστυχῆς δὲ δι' ἐμέ.

Πηλεύς. — Σᾶς διατάσσω νά λύσητε τὰ δεσμά της, ἐλευθέρας τὰς χειράς της ν' ἀφήσητε· εἰ δὲ μὴ, πικρῶς θά σᾶς κάμω νά κλαύσητε.

Μενέλαος. — Καὶ ὅμως ἐγὼ δέν θά σ' ἀκούσω, διότι ἀφ' ἐνός μέν κατώτερός σου δέν εἶμαι καὶ ἀφ' ἐτέρου πλείονα ἐξουσίαν ἔχω ἐπ' αὐτῆς.

Πηλεύς. — Πῶς τὸ εἶπες; Κατοικῶν τὸν οἶκόν μου κύριος θά γίνῃς αὐτοῦ; Δέν σοι ἀρκεῖ ἐπὶ τῆς Σπάρτης νά βασιλεύῃς;

Μενέλαος. — Αἰχμάλωτον ἐκ Τροίας τὴν ἔλαβα.

Πηλεύς. — Ἀάφυρον ἐδόθη εἰς τὸν ἀνεψιόν μου.

Μενέλαος. — Ἄλλὰ μήπως τὰ ἰδικά μου πράγματα δέν εἶναι ἰδικά μου καὶ τὰ ἰδικά μου πάλιν δέν ἀνήκουν καὶ εἰς αὐτόν;

Πηλεύς. — Ναι, ἀλλ' ὅταν τὰ μεταχειρίζῃσαι καλῶς καὶ ὄχι κακῶς, καὶ ὄχι διὰ νά τὰ φονεύῃς.

Μενέλαος. — Ἄλλ' εἰς μάτην, ἀπὸ τὰς χειράς μου δέν θά κατορθώσης νά τὴν λάβῃς.

Πηλεύς. — Μὲ τὸ σκῆπτρον τοῦτο τὴν κεφαλὴν σου τώρᾳ θά καταματώσω.

Μενέλαος. — Ἄν τοლაξῆς, ἐγγισέ με, ἔλθε πλησίον μου, νά ἰδῇς τί θά πάθῃς.

Πηλεύς. — Καὶ σὺ ἄνθρωπος εἶσαι, ὦ κάκιστε καὶ ἐκ κἀκῶν γεννηθείς; Πῶς εἶναι δυνατόν καὶ σὺ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων νά λογιζῆσαι; Τὴν συζυγικὴν σου κλίνην εἰς βάρβαρος ἤρπαξε Τρῶς, διότι ὄλα τοῦ οἴκου σου τὰ δωμάτια ἀφῆσες ἀνεκτά, χωρὶς κἀνένα δούλον, χωρὶς φύλακας, ὡσὰν νά

εἶχες ἐν τῷ οἴκῳ σου κάμμίαν σῶφρονα καὶ σταθεράν γυναῖκα ἥτις ὅμως ἢ χειρότερα ἦτον ὄλων. Καὶ ἂν εἶχε καλὴν θέλησιν, οὐδέποτε ἢ Σπαρτιάτις εἶναι ποτὲ δυνατόν σῶφρον νά γίνῃ, ἀφ' οὗ εἶναι συνειθισμένη νά ἐξέρχεται τοῦ οἴκου, γυμνοτράχηλος δὲ καὶ γυμνόπεπλος μέ τοὺς νέους εἰς τὸ τρέξιμον καὶ τὴν παλαίστραν νά συναγωνίζηται, πράγματα τὰ ὅποια ἐγὼ οὐδέποτε ἤθελον ὑποφέρει; Καὶ ἔπειτα ἀπορεῖτε, διατί τάχα αἱ γυναῖκές σας δέν γίνονται φρόνιμοι; Τὴν Ἑλένην αὐτὸ ἔπρεπε νά ἐρώτησης, ἥτις ἔρημον τὸν οἶκόν σου ἀφήσασα καὶ τὴν συζυγικὴν προδώσασα κλίνην εἰς ἄλλην γῆν ἐπορεύθη μετ' ἀνδρὸς νεανίου. Καὶ ἔπειτα δι' ἐκείνην καὶ μόνην συνήθροισας τόσον πλῆθος Ἑλλήνων καὶ τοὺς ἀπέστειλες εἰς τὸ Ἴλιον. Ἐν ᾧ ἀπ' ἐναντίας ὤφειλες νά τὴν ἀποπέυξης καὶ οὔτε δόρυ νά κινήσης διὰ νά ὑπάγῃς νά τὴν εὔρης, νά τὴν ἀφήσης ἐκεῖ καὶ νά τὴν πληρώσης μάλιστα ὥστε νά μὴ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν οἶκόν σου ἐκ δευτέρου. Καὶ ὅμως τοιαύτην φρόνησιν πασῶς δέν ἔδειξας σὺ. Πολλὰ δὲ καὶ γενναῖα ψυχὰ εἰς τὸν Ἄδην ἐστάλησαν, πολλὰ τλήμονες γραῖαι ἐκ τῶν παιδίων των ἀποφανίσθησαν, πολλοὶ δὲ χιονόμαλλοι γέροντες τῶν γενναίων ἐστερήθησαν υἱῶν των. Εἷς δ' ἐξ αὐτῶν εἶμαι καὶ ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος· ἐν δὲ τῷ προσώπῳ σου νομίζω ὅτι βλέπω ἕνα κακοῦργον, ὅτι ἔχω ἔμπροσθέν μου αὐτόν τοῦ Ἀχιλλέως τὸν φονέα. Μόνος χωρὶς πληγῆς ἐπανήλθες ἐκ Τροίας, λαμπρὰ ὄπλα ἐν χρυσοστολίστοις θήκαις ἔχων καὶ φέρων αὐτὰ τοιαῦτα ὅποια τὰ εἶχες ὅταν ἐπήγαίνες εἰς Τροίαν. Καὶ ἐγὼ μέν ἔλεγον εἰς τὸν γαμβρόν σου οὔτε οἰκαγένειαν μετὰ σοῦ νά συνάψῃ οὔτε εἰς τὸν οἶκόν του νά δεχθῇ κόρην αἰσχρᾶς γυναικός· διότι εἰς τοιαύτας κόρας ἀντανακλῶνται τὰ μητρικὰ ὀνειδίη. Τοῦτο, μνηστῆρες, νά σκέπτησθε· νά λαμβάνητε κόρην μητρὸς ἀγαθῆς. Εἰς ταῦτα δύναμαι νά προσθέσω καὶ τὸ ἐγκλημα τὸ ὅποιον ἀπέναντι τοῦ ἀδελφοῦ σου κατειργάσθης, διατάξας τὸν ἀπλοῦν Ἀγαμέμνονα νά σφάξῃ τὴν θογατέρα του. Τόσον ἐφραβήθης μήπως δέν

ἐπανεύρης τὴν ἀχρεῖαν σύζυγόν σου. Καὶ ἀφ' οὗ ἐκυρίευσας τὴν Τροίαν, διότι καὶ εἰς αὐτὰ θὰ ἔλθω, δὲν ἐφόνευσες τὴν γυναῖκά σου λαβὼν αὐτὴν ἀνὰ χεῖρας· ἀλλ' ἅμα εἶδες τοὺς μαστούς της, ρίψας τὸ ξίφος κατὰ γῆς, φίλημα ἔλαβες, ἐθώπευσας μίαν σκύλλαν προδότριαν, νικηθεὶς, ἀνανδρε, ἀπὸ τῶν θελγήτρων τῆς Ἀφροδίτης. Καὶ ἔπειτα εἰσχωρῶν εἰς τὸν οἶκον τοῦ τέκνου μου τὸν κυριεύεις ἐν ᾧ αὐτὸ λείπει, ζητεῖς ἀτίμως νὰ φονεύσης τὴν δυστυχῆ αὐτὴν γυναῖκα μετὰ τοῦ παιδίου της τὸ ὁποῖον, ὅσον νόθον καὶ ἂν εἶναι, θὰ κάμη καὶ σὲ καὶ τὴν θυγατέρα σου πικρῶς, ταλαίπωροι, νὰ κλαύσητε. Πολλάκις γῆ ξηρὰ ὡς πρὸς τὴν σπορὰν καλλιτέρα ἐφάνη τῆς γονίμου καὶ τέκνα νόθα ὑπερέβησαν καὶ αὐτῶν τῶν γνησίων. Ἀλλὰ λάβε τὴν κόρην σου. Εἶναι πολὺ καλλίτερον διὰ τοὺς ἀνθρώπους νὰ λάβωσι γαμβρὸν πτωχὸν μὲν ἀλλ' ἀγαθόν, παρά πλούσιον καὶ κακόν. Σὺ ὅμως ἔμπροσθέν μου εἶσαι μηδέν.

Χορός. — Ἀπὸ μηδαιμίνης αἰτίας μεγάλη φιλονεικία μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων διεγείρεται. Ἀλλ' οἱ φρόνιμοι τῶν ἀνθρώπων ὀφείλουν ν' ἀποφεύγωσι πάντοτε τὴν μετὰ τῶν φίλων φιλονεικίαν.

Μενέλαος. — Τί δύναται νὰ εἶπη κάνεις περὶ τῆς φρονήσεως τῶν γερόντων καὶ ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἢ Ἑλλάς ὡς σοφοὺς ἐκτιμᾷ; Σὺ, Πηλεῦ, πατὴρ ἐνδόξου γόνου, συγγένειαν συνάψας μεθ' ἡμῶν, τολμᾷς νὰ εἶπης τοιαῦτα αἰσχρὰ μὲν διὰ τὸν ἑαυτὸν σου, ὄνειδος δὲ εἰς ἡμᾶς προσάπτοντα χάριν μιᾶς καὶ μόνης γυναικὸς βαρβάρου; Αὐτὴν σὺ ὄφειλες πέραν τοῦ Νείλου, πέραν τοῦ Φάσεως νὰ τὴν διώξης, ἐμὲ μάλιστα εἰς τοῦτο παρακινῶν. Αὐτὴ κατάγεται ἐκ τῆς Ἀσίας, τῆς κατηραμένης αὐτῆς γῆς ποτισθείσης ὑπὸ ἀφθόνου αἵματος ἑλληνικοῦ. Εἶναι δ' ἐν μέρει καὶ τοῦ υἱοῦ σου φονεὺς. Μὲ τοιαύτην δὲ γυναῖκα ὑπὸ τὸν αὐτὸν οἶκον κατοικεῖς καὶ ἐν τῇ αὐτῇ κάθησαι τραπέζῃ. Αὐτὴ δὲ ἢ βάρβαρος ἀποτρόπαια τέκνα γεννᾷ ἐν τῷ οἴκῳ σου. Αὐτὴν τῶρα, τὴν ὁποίαν ἐγὼ χά-

ριν τῶν ἰδικῶν σου καὶ ἰδικῶν μου συμφερόντων ἠθέλησα νὰ φονεύσω, τὴν ἀρπάξεις χωρὶς κάνένα λόγον ἐκ τῶν χειρῶν μου. Ἐν τοσοῦτῳ εἶπέ μοι — ἢ συζύτησις βέβαια δὲν εἶναι αἰσχρὰ — ἂν ἢ μὲν ἰδική μου θυγάτηρ δὲν τεκνοποιήσῃ, βλαστήσωσι δὲ παῖδες ἀπ' αὐτῆς, θὰ τοὺς κάμη τῆς Φθίας βασιλεῖς, καὶ τότε οἱ ἐκ τῶν βαρβάρων καταγόμενοι θὰ κυριαρχήσουσι ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος; Καὶ ἔπειτα ἐγὼ μὲν εἶμαι μωρὸς καὶ ἀδίκος, σὺ δὲ μόνος ὑπὸ φρονήσεως πεπροικισμένος εἶσαι; Σκέψου δὲ καὶ τοῦτο· ἂν σὺ τὴν θυγατέρα σου ἐδίδες εἰς ἓνα πολίτην, αὐτὴ δὲ ἔπασχε τοιαῦτα ὅποια ἤδη πάσχει ἢ ἰδική μου, ἔμελλες σιωπῶν νὰ καθίσῃς; Δὲν τὸ ἐλπίζω. Χάριν δὲ ξένης γυναικὸς τοιουτοτρόπως σὺ πρὸς τοὺς φίλους σου φέρεσαι; Καὶ ἔπειτα τὴν αὐτὴν ἰσχὺν μὲ τὸν ἄνδρα ἔχει ἢ γυνὴ ὅταν ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀδικηταί· τὸ αὐτὸ δὲ εἶναι καὶ διὰ τὸν ἄνδρα ὅταν μωρὰν γυναῖκα ἐν τῷ οἴκῳ του τρέφῃ. Καὶ οὗτος μὲν μεγάλην δύναμιν εἰς τὰς χεῖράς του ἔχει, ἐν ᾧ ἢ γυνὴ εἰς τοὺς γονεῖς καὶ φίλους της ἐλπίζει. Δὲν εἶναι λοιπὸν δίκαιον νὰ βοηθῶ τὴν θυγατέρα μου; Γέρων, γέρων εἶσαι ὀμιλῶν δὲ περὶ τῆς στρατηγίας μου μᾶλλον μὲ ὠφελεῖς, παρ' ὅταν ἠθελες σιωπήσει. Τὰς συμφορὰς της δὲ ἢ Ἑλένη ἔπαθεν ὄχι ἀφ' ἑαυτῆς, ἀλλ' ἐκ τῶν θεῶν, καὶ τοῦτο μεγάλως ὠφέλησε τὴν Ἑλλάδα· διότι ποσῶς μὴ ὄντες ἔμπειροι περὶ τὰ ὅπλα καὶ τὴν μάχην ἐγυμνάσθημεν, καὶ πάντοτε ἢ πείρα εἶναι μέγας διδασκαλὸς δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἄν δ' ἐγὼ ἰδὼν τὴν σύζυγόν μου δὲν τὴν ἐφόνευσα, ἔπραξα πολὺ φρονίμως. Ἐπίσης οὐδ' ἐπεθύμουν νὰ φονεύσης τὸν Φῶκον. Ταῦτα ὡς ἐκ τῆς φρονήσεώς μου τὰ εἶπα, καὶ ὄχι διὰ νὰ ικανοποιησῶ τὴν ὀργὴν μου. Ἄν δὲ σὺ βαρέως ὀργίζῃσαι, διὰ σὲ μὲν ἐπικρατεῖ ἢ γλωσσαλγία, ἐν ᾧ ἐγὼ τὰ πάντα προβλέπω.

Χορός. — Ἐπὶ τοῦ παρόντος παύσατε πλέον τὴν φιλονεικίαν σας· διότι καλλίτερον εἶναι αὐτὸ ἀντὶ μακρῶν καὶ ματαίων λόγων καὶ ὅπως μὴ ἀμφοτέρα σφάλῃτε.

Πηλεὺς. — Πόσον κακὴν συνήθειαν ἔχει ἢ Ἑλλάς! Ὅταν

στρατός τις θριαμβεύσει ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ τοῦ, δὲν νομίζουσι τὸ ἔργον τοῦτο ὡς ἀπορρεῦσαν ἐκ τῆς ἀνδρίας τῶν πολεμησάντων, ἀλλ' ὁ στρατηγὸς τὴν φήμην ὅλην λαμβάνει, ὁ ὁποῖος εἰς μεταξὺ ἄλλων μυρίων σείων καὶ αὐτὸς τὸ δόρυ, οὐδὲν ἄλλο περισσώτερον ἀπὸ ἄλλον ἓνα κατεργαζόμενος, πλείονα ὑπόληψιν ἀποκτᾷ. Μετ' ἀγερωχίας ἐπὶ τῶν ἐδρῶν των καθήμενοι, ἐν ᾧ εἶναι μηδαμινοί, μεγαλοφρονουσι καὶ κομπάζουσι ἀπέναντι τοῦ δήμου. Πλησίον ὅμως αὐτῶν ὑπάρχουν ἄλλοι ἀπειράκις φρονιμώτεροι καὶ μόνης τῆς τόλμης καὶ τῆς θελήσεως στερούμενοι. Τοιοῦτοτρόπως καὶ σὺ καὶ ὁ ἀδελφός σου ὑπερηφανεύθητε διότι ἐστρατηγεύσατε τῶν εἰς Τροίαν ἀπελθόντων Ἑλλήνων, καὶ σεμνύνεσθαι τώρα διὰ ξένων κόπους, διὰ τοὺς ἀγῶνας τοῦ στρατοῦ καὶ ὄχι ἰδικούς σας. Θά σοι ἀποδείξω δὲ τώρα ὅτι ὁ Ἰθαῖος Πάρις δὲν εἶναι φοβερώτερος ἐχθρὸς τοῦ Πηλέως ἢ δὲν σπεύσης νὰ φύγῃς μὲ τὴν στείραν κόρη σου ἐκ τῶν ἀνακτόρων αὐτῶν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐκβάλλῃ διὰ βίας ὁ ἰδικός μου κλεινὸς ἀπόγονος, ἐκ τῆς κόμης πιάσας αὐτήν. Διότι αὐτὴ εἶναι στείρα, δὲν ὑποφέρει νὰ βλέπῃ γεννώσας τὰς ἄλλας γυναῖκας; Ἄλλ' ἂν ἐκείνη δυστυχῆ ὅσον ἀφορᾷ τὴν τῶν τέκνων γένησιν, πρέπει λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ὡσαύτως νὰ συνδυστυχήσωμεν στερούμενοι τέκνων; Φύγετε, ὑπηρεταί, μακρὰν τῆς γυναικὸς ταύτης, διὰ νὰ ἴδω ἂν δύναται τις νὰ μ' ἐμποδίσῃ, ἀπὸ τοῦ νὰ λύσω τὰς χεῖράς της. Σήκω, ταλαίπωρε ἂν καὶ τρέμουν αἱ χεῖρές μου, ἐν ταῦτοις θ' ἀποπειραθῶ νὰ λύσω τοὺς πλεκτούς τούτους βρόχους τῶν χειρῶν σου. Τόσον, ἀχρεῖε, ἠθέλησας ν' ἀφανίσῃς τὰς χεῖράς της. Τί ἐνόμιζες ὅτι εἶχες ἐμπροθὲν σου κἀνένα βοῦν ἢ κἀνένα λέοντα ὥστε νὰ τὴν δέσης τόσον σφιγκτά; Ἡ ἐφοβήθης μήπως λαβοῦσα κἀνὲν ξίφος ὑπερησιάζετο τὸν ἑαυτὸν της; Ἐλα, βρέφος, τρέξε, εἰς τὸν κόλπον μου πέσε, ἔλα μαζὺ νὰ λύσωμεν τὰ δεσμὰ τῆς μητρὸς σου. Εἰς Φθίαν ἐγὼ θὰ σὲ λάβω, ἐκεῖ νὰ σὲ ἀναθρέψω, ὥστε ἀκατάβλητος νὰ γίνῃς ἐχθρὸς των. Ἄν δ' ἔλειπε ἐκ

τῶν Σπαρτιατῶν ἢ δόξα τοῦ δόρατος καὶ τῆς μάχης, κατὰ τὰ ἄλλα θὰ εἴθε καὶ τοῦ μηδενὸς χειρότεροι.

Χορός. — Εἶναι πολὺ ἀφρημένοι εἰ γέροντες καὶ ἐκ τῆς ὀξύθυμίας των ἀνυπόφοροι καταντῶσιν.

Μενέλαος. — Μὴ γίνου δὰ τόσον πρόθυμος εἰς τὸς ὕβρεις σου. Διὰ βίας ἐγὼ ἦλθον εἰς Φθίαν καὶ οὔτε θὰ πράξω κἀνὲν κακόν, ἀλλ' οὔτε θὰ πάθω τοιοῦτόν τι. Καὶ τώρα μὲν, διότι δὲν ἔχω πολλὴν εὐκαιρίαν, θ' ἀπέλθω εἰς τὴν πατρίδα μου. Μία πόλις γείτων τῆς Σπάρτης, πρῶτη φίλη, ἐχθρὰ τώρα καθίσταται. Ἐπὶ ταύτης θέλω νὰ ἐκστρατεύσω καὶ διὰ τῶν ὀπλων νὰ τὴν ὑποδουλώσω. Ὅταν δὲ ἀπολαύσω ὅ,τι θελήσω, τότε θὰ ἐπιστρέψω αὐτοπροσώπως εἰς τὸν γαμβρόν μου θὰ παρουσιασθῶ, καὶ θὰ τὸν εἶπω ὅσα θέλω καὶ ἂν μὲν τιμωρήσῃ τὴν βάρβαρον ταύτην καὶ φρονίμως φερθῆ εἰς ἡμᾶς, τὴν φρόνησιν ἐπίσης ἐκ μέρους μας θὰ εὕρῃ ἂν ὅμως ὀργισθῆ εἰς τὴν ὀργὴν του ἢ ὀργή μου θ' ἀντιταχθῆ, καὶ ἀναξίως τῆς διαγωγῆς του θὰ τὸν μεταχειρισθῶ. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸς ἰδικάς σου ὕβρεις ποσῶς ἐγὼ δὲν ὀργίζομαι. Εἶσαι μίξ σκιά δὲν ἔχεις παρὰ φωνὴν καὶ τίποτε ἄλλο δὲν γνωρίζεις νὰ κάμῃς, παρὰ νὰ ὀμιλῇς.

Πηλεύς. — Βάδιζε, τέκνον, ἔλα ἐδῶ εἰς τὰς ἀγκάλας μου καθὼς καὶ σὺ, ταλαίπωρε, διαφυγοῦσα τὴν ἀγρίαν καταιγίδα ἰδοὺ εἰς εὐσφορὸν ἦλθες λιμένα.

Ἀνδρομάχη. — Εἴθε οἱ θεοὶ εὐδαίμονα καὶ σὲ καὶ τὰ τέκνα σου νὰ καταστήσουν, ἀφ' οὗ ἔσωσας τὸ τέκνον μου καὶ ἐμὲ τὴν παναθλίαν. Ἄλλὰ πρόσεχε μήπως κρυβέντες οὗτοι εἰς κάμμιναν ἔρημον στενωπὸν μὲ ἀρπάσωσι πάλιν διὰ βίας, βλέποντες τὸν γέροντα σὲ, ἐμὲ τὴν ἀσθενῆ καὶ τὸ μικρὸν αὐτὸ βρέφος. Σκέψου ταῦτα καλῶς, μήπως διαφυγόντες τὸν κίνδυνον τώρα συλληφθῶμεν ἐκ νέου.

Πηλεύς. — Μὴ γίνου δειλὴ, ὡς αἱ ἄλλαι γυναῖκες. Πρόβαινε. Τίς θὰ τολμήσῃ νὰ μᾶς προσβάλλῃ; Ἄ! ἂν θέλῃ νὰ κλαύσῃ, ἄς ἔλθῃ. Τῇ βοήθειᾳ τῶν θεῶν ἐπὶ τῆς Φθίας ἔξου-

σιάζω τόσον πλήθος, τόσον ἰππικόν, τόσους ἀναριθμήτους ὀπλίτας. Ἐγὼ δὲ ἔχω ἀκόμη δύναμιν, δὲν εἶμαι τόσον γέρων καθὼς φαντάζεσαι, καὶ μόνον τὸ βλέμμα μου, ὅσον καὶ ἂν εἶμαι γέρων, ἀρκεῖ νὰ καταβάλλῃ καὶ τὸν ἰσχυρότερον ἐχθρόν. Ὁ ἀνδρεῖος γέρων εἶναι ἀνώτερος πολλῶν νέων. Τί ὠφελεῖ ἡ εὐρωστία ὅταν πρὸς αὐτῇ εἶναι καὶ ἡ δειλία;

Χορός. — Ἡ εἶθε νὰ μὴ ἐγεννώμην ἢ ἂν εἰς τὸ φῶς ἐξῆλθον ἀγαθῶν πατέρων νὰ ἦμην ἀπόγονος καὶ οἴκου πλουσίου νὰ μετειχόν. Διότι εἰς τὰς συμφορὰς καὶ εἰς περιπτώσεις ἀμχανίας, οἱ εὐγενεῖς πάντοτε βοηθοῦνται καὶ εἰς τοὺς ἀγαθοὺς οἴκους οὐδέποτε λείπει ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα· τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων τὰ λείψανα ποσῶς ὁ χρόνος δὲν καταστρέφει, ἡ δὲ ἀρετὴ καὶ εἰς τοὺς ἀποθανόντας διαλάμπει. Καλλίτερον εἶναι νὰ μὴ νικᾷ τις νίκην αἰσχροῦν παρὰ νὰ ἐξέρχεται τῶν ὀρίων τῆς δικαιοσύνης καὶ τὸν φθόνον ἐπὶ τῆς ἰσχύος του νὰ ἐπισύρῃ. Ἴσως εἶναι γλυκεῖα διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἡ τοιαύτη νίκη ἐπὶ τινος στιγμαῆς, ἀλλὰ μὲ τὴν παρέλευσιν τοῦ χρόνου ξηραίνεται καὶ ὄνειδος μέγα εἰς τὴν οἰκογένειαν προσάπτει. Τοιαύτην ἐγὼ ζῶν μακαρίζω, τοιαύτην δὲ θέλω καὶ εἰς τὸν γάμον καὶ εἰς τὴν πόλιν ποτέ τις νὰ μὴ παραβαίῃ τὸ κράτος τῆς δικαιοσύνης. Ὡ γέρον Διάκιδη, πιστεύω ὅτι μὲ τοὺς Λαπίθας σὺ καὶ τοὺς Κενταύρους συνεσχετίσθης διὰ τοῦ περιδόξου δόρατός σου καὶ ἐπιβάς τῆς Ἀργούς τῆς κλεινῆς ἐκείνης ναυτιλίας μετέσχες τὰς ἀξένους καὶ βραχυδαίεις Σιμπληγάδας διελθόν. Καὶ ὅταν κατὰ πρώτην φοράν ὁ υἱός σου τοῦ Διὸς φόνους καὶ μάχας εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἴλιου διέσπειρε ἐδοξάσθης σὺ τότε, καὶ δαρνοεστεμμένος εἰς Εὐρώπην ἐπανῆλθες.

Τροφός. — Ὡ φίλταται γυναῖκες, πόσα κακὰ σήμερον ἀλληλοδιαδόχως ἐπῆλθον; Διότι ἡ δέσποινά μου Ἑρμιόνη μείνασα μόνη ἐν τῷ οἴκῳ χωρὶς τοῦ πατρός της καὶ συλλογιζομένη ὅποιον ἔγκλημα ἀπετόλμησε νὰ κάμῃ, ἀποφασίσασα νὰ φονεύσῃ τὴν Ἀνδρομάχην καὶ τὸν παῖδα αὐτῆς, θέλει ν' ἀπο-

θάνῃ, τρέμουσα τὸν σύζυγόν της, μήπως δηλ. διὰ τὰς πράξεις της ταύτας ἀτίμως ἐκ τοῦ οἴκου τὴν ἐξορίσῃ ἢ τὴν φονεύσῃ διότι ἀπεφάσισε νὰ φονεύσῃ ἐκείνους τῶν ὁποίων τὴν ζῶν ὠφείλε νὰ σεβασθῇ; Μὲ πολλὴν δυσκολίαν οἱ ὑπηρεταὶ τὴν ἐμποδίζουσι ἀπὸ τοῦ νὰ βάλῃ ἐπὶ τοῦ τραχήλου της τὸν βρόχον καὶ ν' ἀρπάσωσιν ἐκ τῆς χειρὸς της τὸ ξίφος μὲ τὸ ὅποιον θέλει νὰ φονευθῇ. Τόσον πικρῶς μετανοεῖ διὰ τὰς προτέρας ἀποφάσεις της. Ἐγὼ μὲν λοιπὸν, ὦ φίλαι, προσπαθῶ ν' ἀποτρέψω τὴν φιλτάτην δέσποινά μου ἀπὸ τῆς στυγερᾶς ἀγχόνης. Σεῖς δὲ εἰσέλθετε εἰς τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο καὶ σώσατέ τιν ἐκ τοιοῦτου φρικαλέου θανάτου. Ποῦ καλλίτερον δύναται νὰ πεισθῇ ἀπὸ τοὺς νέους φίλους παρ' ἀπὸ τοὺς παλαιούς.

Χορός. — Ἴδου ἐν τῷ οἴκῳ φωνὰς ἀκούομεν τῶν ὑπηρετῶν ἐξ αἰτίας τῶν εἰδήσεων τὰς ὁποίας μᾶς εἶπες. Ὡς φαίνεται ἡ ταλαίπωρος θέλει νὰ δείξῃ πόσον πικρῶς μετανοεῖ δι' ὅσα ἔκαμε πρότερον· ἰδου ἐξῆλθε τοῦ δωματίου φεύγουσα ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ὑπηρετριῶν ὡς ἐπιθυμοῦσα ν' ἀποθάνῃ.

Ἑρμιόνη. — Ἰὼ! δυστυχῆς ἐγὼ! ὦ! ἄφετέ με τὴν κόμην μου νὰ κατασπαράξω, μὲ τοὺς αἵματοφόρους ὄνυχας τὰ πρόσωπόν μου νὰ καταπληγῶσω.

Τροφός. — Κόρη μου, κόρη μου τί λέγεις; Ὁ ἀποφασίσῃς τὸ πανώραιο σῶμά σου ν' ἀσχημίσῃς;

Ἑρμιόνη. — Αἰαί, αἰαί! Ἔρρε ἀραχνοειδὲς τῆς κόμης μου κάλυμμα, πέσε κάτω πέπλε μου λεπτοῦφῃ.

Τροφός. — Τέκνον μου, κάλυψον τὰ στήθη σου, βάλε τὸν πέπλον σου.

Ἑρμιόνη; — Πρὸς τί τὰστήθη μου μὲ τὸν πέπλον νὰ κάλυψω, ἀφ' οὗ πασίδηλα καὶ ἄκρυπτα εἶναι ὅσα εἰς τὸν σύζυγόν μου ἔκαμα;

Τροφός. — Λυπεῖσαι, διότι ἠθέλησας τὴν σύγγαμόν σου νὰ φονεύσῃς;

Ἑρμιόνη. — Ναί, ναί στενάζω διὰ τὴν τόλμην τὴν ὁποίαν

ἔδειξα· θρηνῶ διὰ τὸ ἔγκλημα τὸ ὁποῖον ἀπεφάσισα νὰ κάμω ἐγὼ ἢ κατηραμένη, ἢ κατηραμένη.

Τροφός. — Ἄλλὰ τὸ σφάλμα τοῦτο θὰ τὸ συγχωρήσῃ ὁ σύζυγός σου.

Ἐρμιόνη. — Διατί ἔλαβες ἐκ τῶν χειρῶν μου τὸ ξίφος; Ἄ! δός το φίλη, δός το, εὐθύς εἰς τὰ στήθη μου νὰ τὸ ἐμπήξω. Πρὸς τί μ' ἐμποδίζεις ἀπὸ τοῦ νὰ κρεμασθῶ;

Τροφός. — Ἄν λοιπὸν σ' ἀφίνα εἰς τὴν μωρίαν σου καὶ ἀπέθνησκεις;

Ἐρμιόνη. — Ἄχ! συμφορά! Ἄ! ποῦ εἴσθε φλόγες νὰ σᾶς ἐναγκαλισθῶ; Ποῦ εἴσθε βράχοι ἐφ' ὑμῶν νὰ κυλισθῶ ποῦ ἀγανὲς πέλαγος, ποῦ δάση σκιώδη, ὥστε ἀποθανοῦσα μετὰ τῶν νεκρῶν πλέον νὰ συζήσω;

Τροφός. — Πρὸς τί τόσον λυπεῖσαι; αἱ θεοὶ λατοὶ συμφοραὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους εἶναι· καὶ τῶρα καὶ τότε ἀβροαὶ ἐπέρχονται.

Ἐρμιόνη. — Ἄ! μ' ἄρῃσαι, μ' ἄρῃσαι ὡς πλοῖον χωρὶς κώπης ἐν μέσῳ τρικυμίας πάτερ μου. Ἄ! βεβαίως θὰ μ' ἀπολέσῃ, θὰ μὲ φανεύτῃ ὁ σύζυγός μου, ὦ! ὑπ' αὐτὴν τὴν νυμφίδιον στέγην ποτὲ πλέον δὲν θέλω κατοικήσει. Εἰς ποίας θεᾶς ἀγαλλμα νὰ καταφύγω ἰκέτης, ἢ δούλη ἐγὼ εἰς δούλης γόνατα νὰ προσπέσω; Εἶθε νὰ ἤμην κυκνώπτερος ὄρνις, τῶρα ἐκ Φθίας νὰ περᾶζω, νὰ φύγω, ἢ πλοῖον νὰ ἤμην ταχύ, ὥστε πρωτόπλους ἐγὼ εἰς τὰς κυκνάς ἀκτὰς νὰ ὑπάγω;

Τροφός. — Πάντοτε, κόρη μου, ἐμίσησα τὰς ὑπερβολὰς, τὴν σφοδρότητα τῶν παθῶν σου. Δὲν σ' ἐπήνεσα οὔτε διὰ τὴν κακὴν διαγωγὴν τὴν ὁποῖαν πρὸς τὴν Τρωάδα ἔδειξας οὔτε πάλιν τῶρα διὰ τὸν τόσον ὑπερβολικόν σου φόβον. Τοὺς μετὰ σοῦ ἱερούς δεσμούς ποτὲ ὁ σύζυγός σου δὲν θέλει διαρρήξει, πεισθεις εἰς τοὺς λόγους μιᾶς φύλης, μιᾶς βαρβάρου γυναικός. Δὲν σ' ἔλαβεν αἰχρᾶλωτον ἐκ Τροίας, ἀλλ' εἶσαι κόρη ἀνδρὸς γενναίου, κατὰγεσαι ἐξ εὐδαίμονος πόλεως καὶ εἰς τὸν οἶκόν σου ὑπῆγες μετὰ μεγάλης πατρικῆς προικός. Ἄλλ' εἰ-

σελθε εἰς τὸν οἶκον, μὴ στέκεσαι ἐδῶ, διὰ νὰ μὴ ἐντραπῆς βλεπομένη ὑφ' ὄλων αὐτῶν.

Χορός. — Ἄλλὰ τρέχων ἔρχεται εἰς πρὸς ἡμᾶς· φαίνεται νὰ εἶναι ξένος, ἂν δύναμαι νὰ τὸν διακρίνω ἐκ τῆς ὄψεώς του.

Ὀρέστης. — Ξέναι γυναῖκες, αὐτὸς εἶναι ὁ οἶκος τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, αὐτὰ εἶναι τὰ βασιλικά του ἀνάκτορα;

Χορός. — Μάλιστα· ἀλλὰ ποῖος εἶσαι σὺ ὅστις μᾶς ἐρωτᾷ;

Ὀρέστης. — Υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τῆς Κλυταιμνήστρας, ὀνομάζομαι δὲ Ὀρέστης. Ἐρχομαι ἐκ τοῦ Ἀσπιδωπαίου μαντείου τοῦ Διός· ἀφ' οὗ δὲ ἀπαξ ἤλθα εἰς Φθίαν, ἀπεφάσισα νὰ μάθω καὶ περὶ τῆς συγγενοῦς μοι γυναικός, ἂν ζῆ ἢ Σπαρτιατὶς Ἐρμιόνη καὶ ἂν ζῶσα εὐτυχῆ· ἂν καὶ πολὺ μακρὰν κατοικεῖ, ἐν τούτοις ἢ πρὸς αὐτὴν ἀγάπη μου ποτὲ δὲν ψυχραίνεται.

Ἐρμιόνη. — Υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος, λιμὴν εἰς ναύτας ἐντὸς σφοδρὰς καταιγίδος κυμαινομένους. Ἴδου σὲ ἰκετεύω, οἰκτιρόν με, ἰδὲ τὴν οἰκτρὰν τύχην εἰς τὴν ὁποῖαν κατήντησα. Εἴμαι δυστυχὴς, πανοθλίξι. Ἄν καὶ στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δὲν φέρω, ἐν τούτοις ἰδοὺ τὰ γόνατά σου μὲ τοὺς βραχιόνας ἐναγκαλιζομαι.

Ὀρέστης. — Ἄλλ' ἄφες με· τί συμβαίνει; Μὴ ἀπατῶμαι; Εἶναι αὐτὴ λοιπὸν, ἡ βσιλίσις, ἡ κόρη τοῦ Μενελάου;

Ἐρμιόνη. — Αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ τὴν ὁποῖαν μονογενῆ ἡ Τυνδαρίς Ἐλένη ἐγέννησεν εἰς τοῦ πατρός της τὸν οἶκον· ἰδοὺ τὰ πάντα ἤδη ἔμαθες.

Ὀρέστης. — Ἀπόλλων, ὦ! εἶθε νὰ θεραπεύσῃς τὰς δεινὰς συμφορὰς της. Ἄλλὰ τί συνέβη; Θεοὶ σὲ κατατρέχουν ἢ ἄνθρωποι;

Ἐρμιόνη. — Τὰ σφάλματά μου ἀφ' ἐνός, ὁ σύζυγός μου ἀφ' ἐτέρου καὶ ἴσως ἴσως κάνεις θεός, ταῦτα πάντα τὸν ὀλεθρόν μου ἐπισπεύδουν.

Ὀρέστης. — Παῖα ἄλλη συμφορὰ φρικωδέστερα εἶναι δυνα-

τὸν νὰ ὑπάρξῃ διὰ μίαν νεόνυμφον, ἄτεκνον ἔτι γυναῖκα, παρ' ἢ τοῦ γάμου προσβολή;

Ἐρμιόνη. — Ἄ! ἐδῶ εἶμαι δυστυχής· καλῶς μ' ἐνόησας.

Ὀρέστης. — Ὁ σύζυγός σου λοιπὸν ἄλλην γυναῖκα ἀγαπᾷ;

Ἐρμιόνη. — Τὴν σύζυγον τοῦ Ἐκτορος, τὴν αἰχμάλωτον Τρωάδα.

Ὀρέστης. — Εἶναι αἰσχρὸν, εἰς ἀνὴρ δύο νὰ ἔχῃ γυναῖκας.

Ἐρμιόνη. — Ταῦτα οὕτω πως ἔχουν· ἠθέλησα δ' ἐγὼ νὰ ὑπερασπισθῶ τὸν ἑαυτὸν μου;

Ὀρέστης. — Μήπως ἠθέλησες νὰ ἐξολοθρεύσῃς τὴν ἀντίζηλόν σου;

Ἐρμιόνη. — Ναι, ἠθέλησα νὰ φονεύσω ἐκείνην καὶ τὸ νόθον τέκνον τῆς.

Ὀρέστης. — Τὴν ἐφόνευσας λοιπὸν, ἢ κάμμία συμφορὰ τὴν ἤρπασεν ἐκ τῶν χειρῶν σου;

Ἐρμιόνη. — Ὁ γέρον Πηλεὺς, ὁ προστατεύων τοὺς κακοὺς, ἀνέτρεψε τὰ σχέδιά μου.

Ὀρέστης. — Εἶχες δὲ σὺ κανένα ἄλλον συνένοχον;

Ἐρμιόνη. — Συνειργαζόμενη μὲ τὸν πατέρα μου ὅστις δι' αὐτὸ τοῦτο μάλιστα ἦλθεν ἐκ Σπάρτης.

Ὀρέστης. — Καὶ ἔπειτα, ἐνικήθη ἀπὸ τὸν γέροντα;

Ἐρμιόνη. — Τὸν ἐντράπη· καὶ διὰ τοῦτο μ' ἐγκατέλιπε μόνην.

Ὀρέστης. — Τώρα ἐνόησα· φοβεῖσαι λοιπὸν δι' ὅσα ἔπραξες τὸν σύζυγόν σου.

Ἐρμιόνη. — Τὸ ἐνόησας λοιπὸν· θά με καταστρέψῃ καὶ θά με καταστρέψῃ δικαίως. Ἀλλὰ, μὰ τὴν προστάτην τῆς συγγενείας Δία, σὲ ἱκετεύω, μακρὰν τῆς γῆς ταύτης ἀπόστειλόν με ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον ἢ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου ὑπαγέ με. Νομίζω ὅτι φωνάζει αὐτὸς ἐδῶ ὁ οἶκος καὶ λέγει ὅτι δέν με θέλει, ὅτι αὐτὴ ἡ Φθία μὲ μισεῖ. Ἄν δὲ πρὶν ἐγὼ φύγω ἐντεῦθεν ἐπανεέλθῃ ὁ σύζυγός μου ἐκ τοῦ μνηστείου τοῦ Διὸς, ὦ! τότε εἶναι βέβαιον ὅτι θά με φονεύσῃ

διὰ τὰς αἰσχράς μου πράξεις ἢ θά γίνω δούλη τῆς νόθου συζύγου τῆς ἐν ᾧ πρότερον ἤμην κυρία αὐτῆς. Ἀλλὰ θά εἴπῃς, διατί ἔκαμα τὸ σφάλμα τοῦτο, πρὸς τί τόσον οἰκτρῶς ἀπεπλανήθην; Ἄ! μὲ ἠφάνισαν αἱ ξέναι κακαὶ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι μοῦ ἐζάλισαν τὸν νοῦν λέγουσαί μοι τοιαῦτα: Πῶς ὑποφέρεις ὥστε αὐτὴ ἡ αἰσχρὰ γυνή, ἡ δούλη αὐτῆ Τρωᾶς νὰ μετέχῃ τῆς συζυγικῆς σου κλίνης; Ἄ! μὰ τὴν δέσποιαν, ἂν εἰς τὸν ἰδικόν μου οἶκον ὑπῆρχε, μία τοιαύτη γυνή ἦτις νὰ ἐπικαρποῦται τὴν κλίνην μου πολλὰς ἡμέρας δὲν θά ἔβλεπε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Ἐγὼ δ' ἀκούουσα τῶν Σειρήνων αὐτῶν τοὺς λόγους, αὐτῶν τῶν πανούργων τὰς παντσειδεῖς φλυαρίας, ἀπεμωράνθην ὅλως διόλου. Διότι πρὸς τί ὄφειλον προφυλάξεις διὰ τὸν σύζυγόν μου νὰ λαμβάνω, ἀφ' οὗ εἶχον ὅσα ἐπεθύμουν νὰ ἔχω; Πολὺν μὲν εἶχα πλοῦτον, βασίλισσα δὲ ἤμην τοῦ οἴκου, παιδάς γνησίους ἤθελον γεννήσει ἐγὼ, ἐν ᾧ οἱ νόθοι δούλοι τῶν ἰδικῶν μου θά ἦσαν. Ἀλλὰ ποτὲ, ποτὲ, τὸ ἐπαναλκιδάω καὶ πάλιν, ὅσοι φρόνιμοι εἶναι νυμφευμένοι δὲν πρέπει ν' ἀφίνωσιν ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον τοῦ οἴκου τῶν εἰς τὰς ξένας γυναῖκας, διότι αὗται διδάσκαλοι γίνονται τῶν κακῶν. Ἡ μὲν διὰ τι κέρδος διαφθείρει τὴν κλίνην, ἄλλη δυστυχῆς οὕσα καὶ τὸν ἄλλον δυστυχῆ ἐπιθυμεῖ νὰ καταστήσῃ, καὶ ἄλλαι πάλιν ἐξ ἀκολασίας. Καὶ ἐντεῦθεν ἡ καχεξία εἰς τὸν οἶκον τῶν ἀνδρῶν εἰσέρχεται. Διὰ ταῦτα λοιπὸν καλῶς τοῦ οἴκου τὰς θύρας φυλάσσετε μὲ κλειθρα καὶ μοχλοὺς. Διότι ἡ εἴσοδος τῶν ξένων γυναικῶν οὐδὲν καλὸν προξενεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναρίθμητα γεννᾷ κακά.

Χορός. — Πολὺ δριμύτως ἐναντίον τοῦ φίλου σου κατεφέρθης. Καὶ εἶναι μὲν ταῦτα συγχωρητὰ, ἀλλὰ πρέπει τὰς γυναῖκας μὲ γυναικείας νόσους νὰ προικίζῃς.

Ὀρέστης. — Σοφὸς θά ἦτον ἐκεῖνος ὅστις ἐδίδαχεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ν' ἀκούωσι τοὺς λόγους τῶν ἐχθρῶν τῶν. Διότι ἐγὼ καλῶς γνωρίζων τὴν ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ ταραχὴν καὶ τὴν μετὰ τῆς γυναικὸς τοῦ Ἐκτορος φιλονεικίαν σου ἐπε-

ρίμενα νὰ ἴδω τὸ τέλος πῆς ταραχῆς ταύτης, ἂν δηλ. θὰ μείνης ἐκεῖ, ἢ φοβηθεῖσα τὴν αἰχμάλωτον γυναῖκα καὶ ἐμελλες νὰ φύγῃς ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἦλθον ὄχι διότι ἠθέλησα νὰ ἐκτελέσω τὰς διαταγὰς σου, ἀλλ' ἂν θελήσῃς, καθὼς τῶρα ἠθέλησας, νὰ φύγῃς ἐκ τοῦ οἴκου τούτου. Διότι ἐκ πρώτης ἀρχῆς οὔσα ἰδική μου, συγκατοικεῖς τῶρα μετ' αὐτοῦ μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν ἀστάθειαν τοῦ πατρός σου ὅστις πρὶν εἰς τὰ μεθόρια τῆς Τροίας εἰσβάλη σὲ εἶχε δώσει εἰς ἐμὲ καὶ ἔπειτα ὑπεσχέθη νὰ σὲ δώσῃ εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ἀχιλλέως, ἂν κατόρθονε νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐπανῆλθεν ἐνταῦθα ὁ γόνος τοῦ Ἀχιλλέως συνεχώρησα μὲν τὸν πατέρα σου διὰ τὴν ἀστάθειάν του, ἀλλὰ συγχρόνως παρεκάλεσα καὶ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ παραιτηθῇ τῆς συζυγίας σου, περιγράφων εἰς αὐτὸν τὴν συμφορὰν μου καὶ τὸ δαιμόνιον τὸ ὁποῖον μὲ κατέλαβε, ὅτι ἠδυνάμην νὰ εὕρω μίαν σύζυγον ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ μου, ἀλλὰ πολὺ δυσκόλως ἐν τῇ γῇ ἐν τῇ ὁποίᾳ ἤμην μακρὰν τῆς πατρίδος μου. Ἀλλ' αὐτὸς μὲ ὕβρεις μὲ ἀπεκρίνετο, ἀνακαλῶν τὸν φόνον τῆς μητρός μου καὶ τὰς αἱματηρὰς Ἐρινύας ὀνειδίζων εἰς ἐμὲ. Ἐγὼ δὲ ταπεινούμενος ὑπέφερον μὲν τὰς τύχας, ὑπέμενον τὰς συμφορὰς μου, ἀλλ' ἐλυπούμην, πολὺ μάλιστα. Ἀκουσίως δὲ ἔφευγον στερηθεὶς τῆς συζυγικῆς χειρὸς σου. Τῶρα ὅμως ἐπειδὴ οὕτως ἦλθον τὰ πράγματα καὶ εἰς δεινὴν συμφορὰν περιέπεσες, διὰ τοῦτο, διὰ νὰ σ' ἀπαλλάξω ἐκ τῆς ἀμνηχανίας ταύτης, θὰ σὲ λάβω ἐντεύθεν καὶ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πατρός μου θὰ σὲ δώσω.

Χορός. — Μεγάλην ἐπιρροὴν ἔχει ἡ συγγένεια καὶ εἰς τὰς συμφορὰς οὐδὲν καλλίτερον τοῦ φίλου εἶναι.

Ἐρμιόνη. — Περὶ μὲν τοῦ γάμου θὰ φροντίσῃ ὁ πατήρ μου, καὶ δὲν εἶναι ἔργον ἰδικόν μου. Ἀλλ' ὅσον τάχιστα ἄς φύγωμεν ἐκ τούτου τοῦ οἴκου, μήπως φθάσῃ ὁ σύζυγός μου, καὶ μαθὼν ὁ Πηλεὺς ὅτι ἐγκατέλιπα τοῦτον τὸν οἶκον δι' ἵππικου ἐξαίφνης μὲ καταδιώξῃ.

Ὀρέστis. — Ἐγε θάρρος εἶναι γέρων· διόλου δὲ μὴ φοβού τὸν παῖδα τοῦ Ἀχιλλέως, δι' ὅσας ὕβρεις προσήψεν εἰς ἐμὲ. Ἴδου ἡ χεὶρ ἠτις θὰ τὸν ἐμβάλη εἰς μίαν στυγεράν παγίδα τὴν ὁποίαν οὐδέποτε θὰ δυνηθῇ ν' ἀποφύγῃ. Οὐδὲν πλέον θὰ εἶπω, ἀλλ' ὁ μαντικὸς βράχος τῶν Δελφῶν ἐγκαίρωθις θὰ τὸ μάθῃ. Αὐτὸς δὲ ὁ μητροκτόνος ἂν οἱ ὄρκοι τῶν φίλων μου, πιστῶς τηρηθῶσιν ὑπὸ τοῦ μαντείου πάντων Δελφῶν, θὰ τῷ ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ νυμφευθῇ ἐκείνην ἧτις ἀνήκεν εἰς ἐμὲ. Σκληρῶς οὗτος θὰ τιμωρηθῇ ἀπὸ τὸν φονέα τοῦ πατρός του Ἀπόλλωνα διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν διαγωγὴν του. Οὐδ' ἡ μετάνοιά του θὰ τὸν ὠφελήσῃ καὶ δὲν θὰ δυνηθῇ τὴν δικαίαν τιμωρίαν του ν' ἀποτρέψῃ. Κακῶς λοιπὸν θὰ ἐξολοθρευθῇ καὶ διὰ τὰς πρὸς ἐκείνην καὶ διὰ τὰς πρὸς ἐμὲ συκοφαντίας του. Θὰ ἐννοήσῃ τότε τὰς συνεπείας τῆς ἔχθρας μου. Διότι οἱ θεοὶ ἀνατρέπουσι πάντοτε τῶν ἐχθρῶν τῶν τὴν εὐτυχίαν καὶ καταβάλλουσι τὴν ἀγερωχίαν αὐτῶν.

Χορός. — ὦ Φοῖβε, τὰ τείχη τοῦ Ἰλίου οἰκοδομήσας, βασιλεῦ τῆς θαλάσσης καὶ ὑπεράνω τοῦ πελάγους μὲ τοὺς μαύρους ἵππους τοῦ ἐφ' ἄρματος διερχόμενος, πρὸς τί τὸ ἔργον τῶν χειρῶν σου εἰς τὴν μανίαν τοῦ καταστρεπτικοῦ. Ἄρως ἐγκαταλείπεις, πρὸς τί ἐρημωμένην ἐγκατέλιπες τὴν ταλαίπωρον Τροίαν; Πολλὰ δὲ ἄρματα ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Σιμόντος μ' ὠραίους ἐξεύξατε ἵππους καὶ πολλοὺς γενναίους πολεμιστὰς εἰς μάχας φονικὰς κατεστρέψατε, χωρὶς ἐπινικίου στεφάνης εἰς τὸν Ἄδην ἀπερχομένους. Οἱ Ἰλιάδες βασιλεῖς δὲν ὑπάρχουν πλέον, εἰς τοὺς βωμοὺς τῆς Τροίας δὲν λάμπει τὸ πῦρ καὶ καπνὸς θυώδης ἐξ αὐτῶν δὲν ἐξέρχεται. Ἀπέθανεν ὁ Ἄτρεΐδης ἐκ τῶν χειρῶν τῆς συζύγου του, αὐτὴ δὲ τὸν φόνον τοῦτον μὲ τὸν ἰδικόν της θάνατον ἀντήλλαξε, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τέκνου της σφαγεῖσα. Τοῦ θεοῦ αἱ θελήσεις καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ μαντείου ἐπεδάρναν τὴν συμφορὰν της, ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐκ τοῦ Ἄργους ἀπελθὼν, εἰσέδυσεν εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν καὶ ἔπειτα τὴν ἐκτύπησε, φονεὺς,

θεέ μου, ὦ Φοῖβε — νὰ τὸ πιστεύσω ; — τῆς μητρὸς του γενόμενος. Πολλαὶ Τρωάδες ἐθρήνησαν τὰ τέκνα των εἰς τὸν στρατὸν τῶν Ἑλλήνων. Ἐγκαταλείπουσαι δὲ τοὺς οἴκους των εἰς ἄλλας μετέβησαν κλῖνας. Δὲν ὑπεφέρατε σεῖς μόνοι καὶ οἱ φίλοι σας καὶ ἡ Ἑλλάς ὑπέφερε, ἐνόσησε καὶ αὕτη. Ὁ δὲ κεραυνὸς τὰς εὐκάρπους χώρας τῶν Φρυγῶν διαπεράσας τὸν φόνον πανταχοῦ διέσπειρε καὶ τὸν μαῦρον ἐπλήρωσεν Ἄδην.

Πηλεὺς. — Φθιώτιδες γυναῖκες, ἀποκρίθητε εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου. Ἦλουσα μίαν φήμην ὄχι σαφῆ ὅτι τάχα ἡ κόρη τοῦ Μενελάου ἄφησε τὰ ἀνάκτορα αὐτὰ καὶ ἀνεχώρησεν. Ἦλθα δὲ ἐδῶ τρέχων διὰ νὰ μάθω ἂν εἶναι ταῦτα ἀληθῆ. Διότι ἐν ἀπουσίᾳ τῶν φίλων, οἱ ἐν τῷ οἴκῳ ὄντες ὀφείλουν νὰ ἐργάζωνται δι' αὐτούς.

Χορός. — Ἀληθῆ εἶναι, Πηλεῦ· διότι ἄλλως τε οὔτε καλὸν εἶναι δι' ἐμὲ νὰ κρύπτω τὰ κακὰ αὐτὰ τῶν ὁποίων καὶ ἐγὼ εἶμαι ἐν γνώσει. Ἐφυγε τέλος πάντων ἡ βσιλίσις ἐκ τοῦ οἴκου.

Πηλεὺς. — Τί φοβηθεῖσα ἀνεχώρησεν ; Ἀποκρίσου καὶ εἰς αὐτό.

Χορός. — Τρέμουσα τὸν σύζυγόν της μήπως τὴν ἐκβάλλῃ ἐκ τοῦ οἴκου.

Πηλεὺς. — Τιμωρῶν αὐτὴν διὰ τὰ φονικά σχέδιά της;

Χορός. — Ναί, καὶ συγχρόνως φοβουμένη τὴν αἰχμάλωτον γυναῖκα.

Πηλεὺς. — Μὲ τὸν πατέρα της ἔφυγεν ἢ μὲ κανένα ἄλλον;

Χορός. — Μὲ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀνεχώρησεν.

Πηλεὺς. — Τί ἐλπίζει αὐτὸς παρ' αὐτῆς ; Μήπως θέλει νὰ τὴν νυμφευθῇ ;

Χορός. — Ναί, καὶ συγχρόνως ἀπεφάσισε νὰ φονεύσῃ τὸν υἱὸν σου.

Πηλεὺς. — Δολίως ἢ φανερὰ πολέμων μετ' αὐτοῦ;

Χορός. — Εἰς τὸ ἀγνὸν μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος θὰ ἐπιπέσῃ ἐναντίον του βαηθόμενος συγχρόνως καὶ ὑπὸ τῶν κατωίκων τῶν Δελφῶν.

Πηλεὺς. — Ἄ! αὐτὸ εἶναι φοβερόν. Ἄς τρέξῃ τις ὅσον τὸ δυνατὸν ὀγλίγωρα, ἄς ὑπάγῃ εἰς τὴν Πιθικήν ἐστίαν νὰ εἴπῃ ὅλα ταῦτα εἰς τοὺς ἐκεῖ φίλους πρὶν ὁ υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως φονευθῇ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του.

Ἄγγελος. — Ἀλλοίμονον ! ὁποίας φοβερὰς ἀγγελίας ἔχω νὰ εἴπω εἰς σέ, γέρον, καὶ εἰς τοὺς φίλους τοῦ δεσπότη μου;

Πηλεὺς. — Διαι ! Τί κακαὶ προαισθήσεις μὲ κατέλαβον ;

Ἄγγελος. — ὦ ! δὲν ὑπάρχει πλέον ἐν τῇ ζωῇ ὁ υἱὸς τοῦ υἱοῦ σου, ἰδοὺ μάθε το, γέρον Πηλεῦ. Εἴφοις πληγαὶ φονικαὶ κατεφέρθησαν ἐναντίον αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Δελφίων ἀνδρῶν καὶ τοῦ ξένου τῶν Μυκηναίων,

Χορός. Ἄ! ἄ! Τί κάμνεις, γέρον; Πρόσεξε λοιπὸν, θὰ πέσῃ· βαστάξου ὀλίγον.

Πηλεὺς. — Ἄ! δὲν ζῶ πλέον· ἰδοὺ ἀποθνήσκω· οὐρανέ ! ἢ φωνή μου . . . πνίγεται . . . ἄ ! ἰδοὺ καταρρέουν . . . τὰ μέλη μου.

Ἄγγελος. — Βάσταξον ὀλίγον τὸ σῶμά σου ν' ἀκούσης τί ἐγένετο, ἴσως καὶ δυναθῆς νὰ βοηθήσῃς τοὺς φίλους σου.

Πηλεὺς. — ὦ μοῖρα σκληρὰ, εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου, εἰς τὴν ἐσχατιάν τοῦ γήρατός μου, ὅπόσον σκληρὰ καὶ ἀνοικτίμων ἐναντίον μου ἐπῆλθες; Ἀλλὰ πῶς ἀπέθανεν ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ μου. Ἄν καὶ δὲν δύναμαι ν' ἀκούσω τὸν φρικαλέον αὐτὸν θάνατον καὶ ὅμως θέλω νὰ τὸν ἀκούσω.

Ἄγγελος. — Ἀφ' ὅτου ἤλθομεν εἰς τὴν ἐνδοξὸν τοῦ Ἀπόλλωνος πόλιν, τρεῖς ἤδη ὁ ἥλιος ἐτελείωσε τοὺς κύκλους αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἡμεῖς παρεδιδόμεθα εἰς τὴν θεῶν διαφόρων πραγμάτων, εὐχαριστοῦντες τὴν ὄρασίν μας. Ἐντεῦθεν ἐγεννήθησαν ὑποψαίαι τιγες καὶ ὁ εἰς τὸν θεὸν ἀφιερωμένος λαὸς ἤρχιζε νὰ σχηματίζῃ κύκλους ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ νὰ συνέρχεται μάλιστα

εἰς συνελεύσεις. Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος, διατρέχων τὴν πόλιν, τοιούτους ἐχθρικούς λόγους ἐψιθύριζεν εἰς τὸ οὖς ἐκάστου: «Βλέπετε αὐτὸν ὅστις εἰσέρχεται εἰς τὰ πλήρη χρυσοῦ ἀπὸ τῆς ἀπῆλαια τοῦ θεοῦ, τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ τῶν θνητῶν; Δευτέραν ἤδη ἔρχεται φορὰν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, θέλων δηλ. νὰ λαφυραγωγῆσῃ τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ.» Ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ κακὴ αὐτῆ φήμη διεδόθη εἰς ὅλην τὴν πόλιν, ἡ ἐξουσία εἰσῆλθεν εἰς τὰ βουλευτήρια, ὅσοι δὲ ἦσαν ἐπιτετραμμένοι νὰ φυλάττωσι τὸν χρυσὸν τοῦ θεοῦ, φρουρὰν ἔταξαν εἰς τὰ περίστυλα τοῦ ναοῦ. Ἡμεῖς δὲ, χωρὶς τίποτ' ἀπ' αὐτὰ νὰ γνωρίζωμεν, ἐλάβομεν πρόβατα βόσκοντα εἰς τὰς σκιῶδεις τοῦ Πικρασσοῦ καρυφῆς καὶ ἐκαθήσαμεν παρὰ τὴν ἐσχάραν μετὰ τῶν Προξένων(1) καὶ τῶν Πυθικῶν μάντεων. Εἷς δ' ἐξ αὐτῶν εἶπεν εἰς τὸν υἱὸν σου: «ὦ νεανία, τί θέλεις νὰ εὐχρηθῶμεν διὰ σέ; καὶ διὰ ποῖον ἦλθες σκοπῶν;— ἐκεῖνος δ' ἀπεκρίθη: ἦλθα νὰ ἐξιλεώσω τὸν Ἀπόλλωνα διὰ τὴν ἀμαρτίαν τὴν ὁποῖαν πρότερον εἰς αὐτὸν κατεργάσθην· διότι τοῦ ἐζήτησα ἐκδίκησιν διὰ τὸ αἷμα τοῦ πατρός μου τοῦ ὁποίου ἐγὼ φονεύς». Ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἡ περὶ Ὀρέστου ὑποψία ἐγίνε βεβαιότερα, καὶ ὅλοι πλέον ἐνόμιζον ὅτι ψεύδεται ὁ ἰδικὸς μου δεσπότης καὶ ὅτι δι' αἰσχροὺς σκοποὺς μεπέβη εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν. Προσῆλθε τότε εἰς τοῦ ναοῦ τὴν βᾶσιν, ὅπως ἔμπροσθεν τοῦ μαντείου εἰς τὸν Ἀπόλλωνα εὐχρηθῆ καὶ ἔβλεπε μάλιστα τὸ πῦρ τῶν βωμῶν· πλησίον αὐτοῦ λόχος ξιφῆρων ἀνδρῶν ἤδρευεν ὑπὸ τῆς δάφνης τὴν σκιὰν κεκρυμμένος. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ υἱὸς τῆς Κλυταμνήστρας, ὁ ἔνοχος ὄλων τούτων τῶν ἐγκλημάτων. Ὁ Ὀρέστης, ὑφ' ὄλων βλεπόμενος, ἐσπάθη ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ καὶ προσήχετο. Τότε αὐτοὶ μὲ ὀξυθήκεια ξίφη ἐξωπλισμένοι πληγόνουσι κρυφίως τὸν ἄοπλον τοῦ Ἀχιλλέως υἱόν. Αὐτὸς δὲ ὀπισθοδρόμησας

(1). Πρόξενοι ὀνομάζοντο οἱ ἄρχοντες ἐκεῖνοι οἵτινες ἦσαν ἐπιτετραμμένοι νὰ ὑποδέχωνται τοὺς ἐξ ἄλλων πόλεων ἐρχομένους ξένους.

πρὸς αὐτοὺς τὸ πρόσωπόν του ἔχων ἐστραμμένον, διότι δὲν εἶχε πληγωθῆ καίριως. Ἐκ τῆς θήκης τότε τὸ ξίφος του ἔλκει, ἀποσπᾷ ἐκ τοῦ τοίχου τὰ κρεμάμενα ὄπλα, γενναῖος δ' ὀπλίτης ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἰστάμενος αὐτὰ εἶπεν εἰς τοὺς Δελφίους συνωμώτας: Πρὸς τί μακρόθεν μὲ φονεύετε ἐν ᾧ ἐγὼ δι' εὐσεβεῖς ἦλθα σκοποῦς ἐναυῦθα; Διὰ ποῖαν αἰτίαν καταστρέφομαι λοιπόν; Εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς οὐδεὶς ἐκ τῶν μυρίων ὅσοι ἦσαν πλησίον ἐνεῖ ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἤρχισαν νὰ τὸν λιθοβολῶσιν. Ὑπὸ τὴν πυκνὴν ταύτην γάλαξιν πλαγινόμενος ὁ Ὀρέστης προέτενε διὰ τῆς χειρὸς του εἰς τὰ διάφορα μέρη τὴν ἀσπίδα του. Ἄλλ' ἀναριθμητὰ βέλη, τόξα, ἀκόντια καὶ πελώριοι ὀβελοὶ πρὸ τῶν ποδῶν του φονικοὶ συνεκρούοντο. Φοβερὰ δὲ πηδήματα θά ἔβλεπες τοῦ υἱοῦ σου, περιστοιχόμενου ὑπὸ τόσων βελῶν. Αὐτὸς δὲ ἄμα εἶδεν ὅτι τὸν ἔχουν περικυκλωμένον, ὅτι ἀναπνοὴν ἀκούη δὲν δύναται νὰ λαβῆ, ἐγκαταλείψας ἀμέσως τοῦ βωμοῦ τὴν δεξιπρόβατον ἐσχάραν ὤρμησεν εἰς αὐτοὺς, τρωϊκὸν πῆδημα πηδήσας. Αὐτοὶ δὲ ἀμέσως ὀπισθοχώρησαν, καθὼς φεύγουν αἱ περιστερὰ ὅταν ἴδωσι τὸν ἱέρακα περιπετῶντα ἀνωθέν των. Πολλοὶ δ' ἀναμίξ' ἐπιπτον κάτω, ἄλλοι μὲν ὑπὸ τῶν ἰδίων πληγῶν των καὶ ἄλλοι πάλιν εἰς στενοπόρους συνωθούμενοι ἐξόδους, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν ἱερῶν τόπων δύσφομοι ἤκούοντο φωναὶ καὶ τῶν βράχων ἡ ἠχὴ ἐπανελαμβάνεν αὐτάς. Εὐδίας δὲ οὕτως ἔλαμπεν ὁ δεσπότης μου διὰ στιλβωτῶν ὄπλων ἐξωπλισμένος, ὅταν ἐκ μέσου τοῦ ἀδύτου φωνὴ φρικώδης καὶ φοβερὰ ἠκούσθη· τότε ἐνθαρρυνθεὶς ὁ στρατὸς ἐστράφη ὀπίσω· πίπτει δὲ τότε τοῦ Ἀχιλλέως ὁ παῖς ὑπὸ ξίφος ὀξυθήκτου ἐν τῇ πλευρᾷ κτυπηθεὶς ὑπὸ ἀνδρὸς Δελφίου ὅστις μετ' ἄλλων πολλῶν κατόρθωσε νὰ τὸν φονεύσῃ. Ἄμα δὲ βαρὺς κατέπεσεν οὗτος ἐπὶ τῆς γῆς, τίς τότε δὲν ἔρουψε βέλη, τίς πέτραν κατ' αὐτοῦ δὲν ἐξετόξευτεν, τίς τέλος πάντων δὲν ἐκτύπησε καὶ δὲν ἐπλήγωσεν αὐτόν; Τὸ δὲ καλλίμορφον σῶμά του δύσμορφον ἐγίνε ἐκ τῶν ἀναριθμητῶν καὶ αἱματομίκτων πληγῶν τὸν δὲ

νεκρόν του, κείμενον πλησίον τοῦ βωμοῦ, τὸν ἐξέβηλον ἔξω τοῦ πλήρους θυμάτων ναοῦ. Ταχέως δ' ἡμεῖς ἀρπάσαντες αὐτὸν εἰς τὰς χεῖράς μας τὸν ἐφέραμεν ἐνταῦθα διὰ νὰ τὸν κλαύσης, γέρον, νὰ τὸν θρηνήσης καὶ συνάμα νὰ τὸν ἐνταφιάσης. Τοιαῦτα ὁ προφήτης βασιλεὺς, ὁ δικαιοκρίτης οὗτος τῶν ἀνθρώπων, ἐπραξεν εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ἐκδίκησιν παρ' αὐτοῦ ζητοῦντα. Τὰς παλαιὰς φιλονεικίας ὡς κακὸς ἀνθρώπος τὰς ἐνθυμήθη. Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι σοφός;

Χορός.— Ἀλλ' ἰδοὺ τοῦ νεαροῦ βασιλέως τὸ σῶμα ἐκ τῶν Δελφῶν εἰς τὸν οἶκον ἐδῶ τὸν ἔφεραν. ᾤ! ταλαίπωρε υἱέ, ταλαίπωρε γέρον. Δεῖσαι εἰς τὸν οἶκόν σου τοῦ Ἀχιλλέως τὸν λεοντιδέα, ὃχι καθὼς ἤλπιζες σύ. Καὶ σὺ δὲ τὰς αὐτὰς ὑπόφερε συμφορὰς, τὴν αὐτὴν μοῖραν μετ' αὐτοῦ δοκίμασον.

Πηλεὺς.— Ἀλλοῖμονον! ὁποῖαν συμφορὰν οἱ ὀφθαλμοί μου βλέπουν; ᾤ! εἰς τὰς χεῖράς μου ἰδοὺ θὰ τὴν λάβω, εἰς τὸν οἶκόν μου θὰ τὴν δεχθῶ. Ἰὼ, αἰαῖ, ὦ πόλις Θεσσαλική, κατεστράφη πλέον, θ' ἀποθάνω, δὲν εἶμαι διὰ τὴν ζωὴν. ᾤ! κατεστράφη ἡ γενεά μου ὅλη, δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ οἴκῳ ἕγνος αὐτῆς. Δυστυχῆς ἐγὼ, ὁποῖα πάθη ὑποφέρω; Ποῖον φίλον θὰ ἴδω καὶ ἡ χαρὰ ἐν τῇ καρδίᾳ μου θὰ εἰσέλθῃ; ᾤ στόμα ἡγαπημένον, γλυκεῖαι παρειαί, χεῖρες τρυφεραί! Εἶθε θεὸς τις νὰ σ' ἐφόνευεν εἰς τὸ Ἴλιον, παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Σιμόεντος.

Χορός.— Τιμὴν τότε, ὦ γέρον, εἰς ἑαυτὸν θὰ προσῆπτε, καὶ εὐτυχέστερος τῶρα θὰ ἦσο.

Πηλεὺς.— ᾤ γάμε στυγερῆ, ἀποτρόπαιε, τὸν οἶκον αὐτὸν, αὐτὴν τὴν πόλιν σὺ τὴν κατέστρεψας. Αἰαῖ! αἰαῖ! ᾤ! πόσον, υἱέ μου, θὰ ἦτο καλλίτερον, ἂν ἡ σύζυγός σου δὲν ἐπέσυρεν ἐπὶ τοῦ οἴκου καὶ τῆς οἰκογενείας μου τὸν στυγερὸν αὐτὸν θάνατον τὸν ὁποῖον ἡ Ἑρμιόνη εἶχε προορίσει διὰ σέ. Καλλίτερον ὁ κεραυνὸς νὰ τὴν ἐφόνευεν. ᾤ! πόσον ἦτο καλλίτερον, ποτὲ νὰ μὴ ἐσκέπτεσο τῷ νὰ ἐκδικηθῆς τὸ αἷμα τοῦ πατρὸς σου, τὸ αἷμα τὸ ἐκ τοῦ Διὸς καταγόμενον,

καὶ διὰ τὴν αἰτίαν αὐτὴν νὰ κατηγορήσης τὸν Ἀπόλλωνα; Χορός.— Ἀλλοῖμονον! ἀλλοῖμονον· ἄς ἀρχίσωμεν νὰ θρηνῶμεν τὸν ἀποθανόντα δεσπότην μου, τὸν εἰς νεκροῦς ἤδη μετατεθησόμενον.

Πηλεὺς.— Ἀλλοῖμονον! ᾤ! δυστυχῆς γέρον τοὺς θρήνους σὰς θ' ἀκολουθήσουν τὰ πικρὰ δάκρυά μου.

Χορός.— Ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἡ συμφορὰ προῆλθεν.

Πηλεὺς.— Ἠγαπημένε υἱέ μου, ἀπέθανες, ἀλλὰ συγχρόνως ἠρήμωσας τὸν οἶκόν μου, ταλαίπωρον, ὄρφανὸν ἀπὸ τέκνα μὲ κατέστησας.

Χορός.— Ν' ἀποθάνης, ν' ἀποθάνης ἔπρεπε πρὸ τοῦ θανάτου τῶν τέκνων σου.

Πηλεὺς.— Ὀφείλω, ὀφείλω ἐλεεινῶς νὰ σπαράξω τὴν κόμην μου, τὴν κεφαλὴν μου διὰ τῶν χειρῶν νὰ κτυπήσω. ᾤ πόλις, ὦ πόλις. Ὁ Ἀπόλλων μ' ἐστέρησε καὶ ἀπὸ τὰ δύο τέκνα μου.

Χορός.— Δυστυχῆ γέρον ὅστις τόσα εἶδες κακὰ, πῶς θὰ ζήσης τοῦ λοιποῦ;

Πηλεὺς.— Ἄτεκνος, ἐρημώμενος ἀτελευτήτους πάσχων συμφορὰς, εἰς τὸν Ἄδην τοὺς πόνους μου θὰ ἐξαντλήσω.

Χορός.— Εἰς μάτην θεὰ μία ἐτίμησε τὸν γάμον σου.

Πηλεὺς.— Ματαία ἦτο ἡ τιμὴ ἐκείνη ματαία, δὲ καὶ ἡ ἀγερωχία μου. Φρουδὰ ἦσαν τὰ πάντα, φουσαλλίς ἦσαν καὶ ἀμέσως διεσπάσθη.

Χορός.— Μόνος, κατάμονος ἔμεινας ἐν τῷ οἴκῳ.

Πηλεὺς.— Δὲν ἔχω πλέον πόλιν ἐρρέτω τοῦ λοιποῦ καὶ τὸ σκῆπτρόν μου τοῦτο. Καὶ σὺ, ὦ κόρη τοῦ Νιρέως, εἰς ἀντρα ζοφώδη κατοικοῦσα, πίπτοντα, ἐξολοθρευόμενον μετ' οὐ πολὺ θὰ μὲ ἴδης.

Χορός.— Ἀλλὰ τί κίνησις εἶναι αὕτη; Ποίας θεᾶς παρουσίαν αἰσθάνομαι; Ἰδετε, κόραι, παρατηρήσατε· θεὸς εἶναι οὗτος ὁ διαβαίνων τὸν διαιυγῆ αἰθέρα, ὁ διερχόμενος τῆς ἵπποβοσκοῦ Φθίας τὰς πεδιάδας.

Θέτις. — Ἀναμνηθεῖσα, Πηλεῦ, τὸν μετὰ σοῦ συνδέοντά με γάμον, ἦλθον ἐνταῦθα τοῦ Νηρέως τὸν οἶκον ἀφήσασα. Καὶ πρῶτον μὲν σὲ συμβουλευῶ ὅπως μὴ σε καταλάβῃ ἀπελπισία διὰ τὰ παρόντα κακά. Καὶ ἐγὼ ἐπίσης, ἐν ᾧ ἔπριπε ἀχλαυστα τὰ τέκνα μου ν' ἀφήσω, ἐστερήθην ὁμως τὸν ταχύποδα Ἀχιλλέα τὸν ὅποιον ἐκ σοῦ ἐγέννησα, τὸν πρῶτον ἥρωα τῆς Ἑλλάδος. Ἄκουε δὲ διὰ ποίαν αἰτίαν ἦλθα ἐνταῦθα. Τὸν μὲν ἀποθανόντα υἱὸν τοῦ Ἀχιλλέως πήγαινε νὰ θάψῃς παρὰ τὴν μαντικὴν ἐστίαν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅπως ὄνειδος μὲν εἶναι διὰ τοὺς Δελφούς, καὶ μνημεῖον αἰώνιον τοῦ βασιῆου φόνου τῆς τοῦ Ὀρέστου χειρός· τὴν δ' αἰχμάλωτον γυναῖκα, τὴν Ἀνδρομάχην, πρέπει, ὦ γέρον, εἰς τὴν γῆν τῶν Μολοσσῶν νὰ τὴν ὑπάγῃς, ἔνθα διὰ νομίμου γάμου θὰ συνδεθῇ μετὰ τοῦ Ἑλένου, τοῦ ἐναπολειφθέντος παιδὸς τοῦ Δίακου· παρ' αὐτοῦ πρέπει νὰ παραχθῶσιν οἱ βασιλεῖς ἐκεῖνοι οἵτινες μετ' εὐημερίας θὰ κυβερνήσωσι τὴν Μολοσσίαν. Δὲν πρέπει, γέρον, ἡ σὴ καὶ ἡ ἐμὴ νὰ ἀνατραπῇ γενεά, καθὼς καὶ ἡ τῆς Τροίας. Διότι οἱ θεοὶ φροντίζουσι περὶ αὐτῆς, ἂν καὶ κατέπεσεν ἤδη ἕνεκα τῶν ἰδιοτροπιῶν τῆς Παλλάδος. Διὰ νὰ ἀναγνωρίσῃς δὲ καὶ τὴν χάριν τὴν ὅποιαν ἐκ τῆς κλίνης μου θὰ λάβῃς, θὰ σ' ἀπαλλάξω πλέον ἐκ τῶν συμφορῶν τῶν θνητῶν καὶ θὰ σε καταστήσω θεὸν ἄρθαρτον καὶ ἀθάνατον. Τοῦ λοιποῦ μετ' ἐμοῦ τῆς θεᾶς θὰ συγκατοικήσῃς εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Νηρέως, ὅποθεν ἐξερχόμενος τῆς θαλάσσης μετὰ ξηροῦ ποδῶς θὰ βλέπῃς τὸν φίλτατον παιδά σου Ἀχιλλέα κατοικοῦντα ἐν οἴκῳ νησιωτικῷ κατὰ τὴν Λευκὴν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου πόντου. Ἀλλὰ πήγαινε εἰς τὴν θεοκατασκευαστον πόλιν τῶν Δελφῶν, φέρων μετὰ σοῦ καὶ τὸν νεκρὸν ἀπ' οὗ δ' ἐνταφιάσῃς αὐτὸν, ἐπᾶνελθε τότε ἐκ τοῦ ἀρχαίου βράχου εἰς τὸ κοῖλον σπήλαιον τῆς Σηπιάδος (1). ἐκεῖ περι-

(1) Περὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Σηπιάδος ἰδοὺ τί λέγει δ' Ἡρόδοτος: Οἱ μάγοι θυσιάζουσιν εἰς τὴν Θέτιδα κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν Ἴο-

μένε με, ἕως ὅτου συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ χοροῦ Νηρηίδων ἐξέλθω τῆς θαλάσσης καὶ σὲ λάβω μοφείλεις νὰ ὑποφέρῃς εἰς τοῦ πεπρωμένου τὰς τυοῦτως ἠθέλησεν ὁ Ζεὺς. Μὴ λυποῦ πλέον ὑπὲρ τῶν νόντων· ἡ αὐτὴ τύχη ἐκ θεῶν ἐπιβαρύνει τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὁ θάνατος κατέστη κοινὸν καθῆκον διὰ πάντας.

Πηλεὺς. — Χαῖρε, κόρη τοῦ Νηρέως, σεβαστὴ ναιά σύζυγέ μου· ταῦτα πάντα κατεργάζεσαι ἀξίως ἑαυτοῦ σου καὶ τῶν ἐκ σοῦ καταγομένων τέκνων. Θὰ κενώσω τῆς λύπης μου τὴν καταιγίδα, ἀπ' οὗ, σὺ θεά, τὸ δὲν τῶν τάσσεις. Ἀπελθὼν δὲ θὰ ἐνταφιάσω τὸν νεκρὸν αὐτὸν εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ Πηλίου, ἔνθα ἐγὼ ἤρπασα τὸ καλλίσμορον σῶμά σου. Δὲν εἶναι λοιπὸν φρόνιμος ἐκεῖνος ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ νυμφεῖται μὲ θεογεννήτους κόρας, εἰς ἀγαθοὺς τὰ τέκνα τοῦ νὰ δίδῃ καὶ ν' ἀποφεύγῃ ὅσον δύναται τὰς κακὰς γυναῖκας, ἔστω καὶ ἂν εἶναι πλούσιοι καὶ φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν προῖκα πολυτελεστάτην;

Χορός. — Ὑπὸ ποικίλας μορφῆς παρουσιάζονται αἱ βουλαὶ τῶν θεῶν καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ἀπροσδόκητα εἶναι. Ὅσα τις ἐπιθυμεῖ οὐδέποτε ἐπιτυγχάνονται καὶ ὅσα ὁ θεὸς χαρίζει πάντα εἶναι ἀνέλπιστα. Οὕτω πως εἶναι διατεταγμένα τὰ πράγματα.

νίων φρονούντων ὅτι εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἤρπασθη ὑπὸ τοῦ Πηλέως, καὶ ὅτι πᾶσα τῆς Σηπιάδος ἡ παραλία εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὰς ἄλλας Νηρηίδας εἶναι ἀφιερωμένη.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ «ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ.»

